

BÁN ZOLTÁN ANDRÁ

SUSÁNKA
SELYEMPIN

Bán Zoltán András: Susánka és Selyempina

Bán Zoltán András
Susánka és Selyempina
(Részlet)

(Részlet)

Scolar Kiadó
2007

© Bán Zoltán András, 2007
© Scolar Kiadó, 2007

Scolar Kiadó, 2007
1114 Budapest
Bartók Béla út 7.
Tel./fax: 466-7648
scolar@scolar.hu
www.scolar.hu

Felelős kiadó
Érsek Nándor

Könyvterv, tördelés
Máthé Hanga
Címlapfotó
Szilágyi Lenke

ISBN 978-963-244-210-5

„Hát vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult”, érkeznek a jelentések az Agyközpontba. Egyre-másra ömlenek az ilyen és ehhez hasonló tartalmú beszámolók, és az Agyközpont értékelése szerint lényegi mondandójuk elszomorító. Mert a fogalmazványok nem kertelnek, nem szépitik az eseményeket, nem maszkírozzák operás módon az általuk valóságnak vélt valóságot; éppen ellenkezőleg, kíméletlenül, szinte nyersen tárják az Agyközpont elemző sejtjei elé a szerintük nyilvánvaló tényállást, hogy tudniillik Zsigó bátyánk vénségére eszelős lett, megszedült, sőt, bevadult, amint azt egy szilajabb jelentésíró megfogalmazta.

„Megbolondult, megbolondult...” – zakatol az Agyközpontban szakadatlanul. Megbolondult! De hát mit jelent ez voltaképpen? – kérdezzetik izgatottan. Hogyan lehetséges ez? – faggatják egymást riadtan az Agyközpont sertepertelő sejtjei. Hogyan történhetett meg? Mi, vagy ki az oka? Hova vezet? Mi lesz a vége? – ezek a kérdések gyötrik most az Agyközpont szürke sejtjeinek életét. És a jelentésekben semmi vigasztaló; mert miközben egyre szaporodnak, nem adnak okot semmiféle reményre, tehát arra sem, hogy az Agyközpont mintegy magasabb szempontból fölülbírálja a beérkezett jelentéseket, és aztán vakmerően merő agyrémnek minősíti a hírt, hogy tudniillik vénségére Zsigó bátyánk megbolondult. Ám az Agyközpont végül kénytelen elvetni a maga támasztotta reményt. Mert nem tehet semmit, az Agyközpont tehetetlen, mert a jelentésekben lefestett képek és jelenetek minden elemzésben cáfolhatatlanul jelzik a tényt, miszerint Zsigó bátyánk megzavarodott közepes vénségére. Így aztán felülvizsgálat helyett csupán az elemzés marad, ami nincs teljesen ellenére az Agyközpontnak, hiszen ha jól belegondol, a fürkésző elemzés éppenséggel a legkedvesebb tevékenysége.

Megalapozottak, fölötte kimerítő és okadatoltak az elemzésre kínálgató beadványok, nem kétséges. Mert látták Zsigót emitt, látták amott, nyomon követték, leírták menését és járását, és e járás-keles nem volt reményt kelto. Mert látták Zsigót éjjel, és látták nappal, és nem haboz-

tak minderről be is számolni az Agyközpontot fölkaravó jelentéseikben. Látták fényes-kényes utcákon és vigasztalan sikátorokban, látták promenádokon és zsákutcákban, látták monumentális folyóparton és pocsolya mentén; és látták volt bárhol is, mindenütt elhanyagolt külsővel regisztrálták, kalap nélkül, hamufoltos nyakkendővel, sáros, rojtos fűzőjú cipőben, megfigyelték a telihold felé bosszúsomjas átkokat öklendező ajakkal, vérbe düledt szemmel, parasztfekete körmökkel, tépett szakállal, így látták Zsigót, és ekként is írták meg aztán az Agyközpontba beteresztett jelentéseikben. Látták és leírták rossz és még rosszabb kocsmákban, silány és még silányabb lőrétet kortyolgatva, látták hullaszappanos képű alakokkal dominózni levezített sörmérésekben, látták szalonnázni vagy pacalozni bedőlt vécéjú bejzlikben. Látták tehát és regisztrálták sokfelé, az Agyközpont őszinte rémületére, mert iszonyat volt belegendolni, hova csúszott ez az egykor oly nobilis, körmét műgonddal ápoló alak.

De a legnagyobb szorongás akkor fogja el az Agyközpont együtt érző sejtjeit, mikor a huzatos korcsmákban magányosan üldögélő, vagy a kitolt szemű házak közt szólóban csellengő Zsigóról szóló jelentéseket tanulmányozzák. A csatangolása közben folyvást magánbeszédet („magánybeszédet”, teszi hozzá egy magát szellemesnek vélő jelentésíró) mormoló Zsigó, a selejtes és még selejtesebb csehókban egyedül darvadozó, ez a megroppanásában sem méltóság nélküli trubadúr sokkal nagyobb ijedelemmel tölti el az Agyközpontot, mint a kézlegyintésre sem méltó alakokkal eltöltött vigasztalan zsigói órák.

A legszomorúbb kép a hűvös őszi huzatban az utcai szeméttel magát sodrató Zsigó, a vízparton hosszú fekete kabátjában, a kalapját folyvást letépní kívánó szél ellen harcoló, magányosan barangoló, arcát a teliholdnak magamegadóan (öntetszelgően, írja az egyik jelentés) odakínáló öregfiú – értékeli az elhült Agyközpontban az éjszakai kószalásokról beérkező jelentése-

ket. Bár járna többet bestiálisan elszalonnásodott csapszékekbe, bár csak múlatná az időt szellemileg gyökeresen leépült egzisztenciákkal, bár markolna magyar kártyát szénhordók, kocsisok, túlfestett hajú, lepattogzott körömlakkú dajnáknak társaságában, mintsem hogy egyedül járkaljon lakása üres szobáiban, bámuljon ki az ablakon, vagy rögtönözön tépett dallamokat őzbarna zongoráján, fogalmazzák meg olykor az Agyközpont részvétre hajlamos sejtjei. Nincs veszedelmesebb, mint a lakásában egyedül „beszédjárkáló” (egy nyelvileg virtuóznak vélt jelentésszerző kitétele ez) Zsigó. Inkább a zivatar elől valamely bűdös söntés teljesen lezüllött bélrendszerű ivótársaságába menekülő Zsigó bátyánk, mint az eső varsájában kéjesen vergődő idősödő úr, mondják megszeppenten az Agyközpontban. Inkább a böffencsek közt bajtársiasan rőfögő Zsigó, mint a beszédjárkáló trubadúr. Mert magányában a legszilajabb, mert elhagyatottságában a legmegátalkodottabb Zsigó bátyánk, ettől nem tágítanak az Agyközpont sejtjei. Mert magányában ez mindenre képes, gondolják a sejtjek.

De hát mi történt voltaképpen? De hát mi (vagy ki) rejtezik e sötét téboly mögött? – kérdezik egyre lázasabban az Agyközpontban nyugtalankodó sejtjek. Mi (vagy ki) az ok? Nyilván az a nő, válaszol magának az Agyközpont; az a nő, egy nő, pontosabban kettő, az a két nő, vagy az a kétes nő, ám ez utóbbi, egészen sátáni lehetőséget később kívánják átgondolni az Agyközpontban, hol nem sietősen, inkább komótosan, noha szakadatlanul dolgoznak az oda-sereglett sejtjek.

És munkájuk akad elég, ez nem tagadható. Az egyik korántsem sietősen átnézett jelentésben például azt olvashatni, hogy Susánka több alkalommal kissé (?) megvetően beszélt az opera műfajáról Zsigó bátyánk jelenlétében, sőt egyenesen belekiabálta az arcába vérforraló nézeteit. Egyszer állítólag megemlítette, hogy elviselhetetlen a sok műhóesés (Bohémélet! – gondolta Zsigó bátyánk) az operákban, pedig mindenki tudja, hogy az nem más, mint apróra tépett papírdarabkák elege a zsinórpadlásról, és

fölvetette a kérdést, miközben állat hetykén vetette föl, hogyan lehetséges, hogy valaki markolatig dőfött törrel szívében még hosszú percekén át kornyikál? Hogyan visítozhat az, akit nemrég éppen megfojtottak, kiáltotta a bájos szemtelenke; és Zsigó bátyánk, az Agyközpont fokozott ijedelmére, nem tiltakozott, nem kergette vissza a konyhába az előtte hadonászó pincérlányt, nem, elmosolyodott, és mindössze csak annyit dörögött kopott szakállába: Otello. Hát egy tüdőbajos nőci (La Traviata! – gondolta Zsigó bátyánk), hogyan tud vernyogni, ráadásul fülrepszőően?! Dobhártya hasogatóan! Micsoda hülyeség ez?! – kérdezte volna Susánka ajkát megvetően lebiggyesztve, vállát idegesen megrántva, kiszolgáló kötényt lesimítva, mondják bizonyos jelentések, melyekből nem hiányzik némi kajánság, gondolják az Agyközpont hideg világítású, de korántsem humortalan kamráiban.

Ez, és még jó néhány hasonló megnyilatkozás roppant döbbenetet váltott ki az Agyközpontban. Hogyan? – kérdegetik egymást az ebben az esetben eléggé összetartó, míg más szituációban fölötte széttartó sejtek. Micsoda?!

Hát Zsigó bátyánk, aki kottatárosként (és alkalmi sűgőként) dolgozott a Dalszínházban, és aki még a legfölületebb jelentések szerint is már gyermekkora óta az opera műfajának elkötelezett híve volt, tehát Zsigó bátyánk, ez a megszállott dalszínházista olyannyira megszedült volna e barna ködmönkés pincérlányka láttán és hallatán, hogy nem törődve egész élete úgyszólván hangzó összefüggéseivel, akusztikus hitvallásával most e botföfülvagy legalábbis a fülvakságot (az Agyközpontban az egyik legszemlembenebbnek tartott jelentésíró kitétele) mérhetetlen mértékben szimuláló copfos lányka vetőhálójába került?! (De mi célja lehetett Susánkának a provokatív szimulálással? – kérdik egyes bonyolultabb sejtalmazok. Erejének próbára tétele netán? Hogy meddig mehet el Zsigó bátyánkkal, hogy mit bír el az öregfü? Szólnak a kérdések az Agyközpontban. De válaszok nem szólnak.) Hogyan lehetséges, hogy e hátborzongató kijelentések után nem csupán szóba állt

a lánykával, hanem minden jelentésíró szerint egyenesen kereste a társaságát, csüggött a szavain (rémszavakon! – gondolják megiszonyodva az Agyközpont sejthártyáiban), elbűvölten bámulta éneklő járását, szoknyája ringását, koptotk karmantyúját, gyermekködmönkéjét; reménytelen szomnanbulistaként veszett el fekete (macskazöld?) szeme tükrében? És hogyan lehetséges, hogy Zsigó, ez a társasági kapcsolataira oly kényes, olyannyira elzárkózó, szófukar, bizonyos fokig gőgös, de legalábbis mindenképpen begombolkozott modorú ember, akitől távol állt bármiféle alvajárás, aki még a postást sem engedte be a lakásába, melyben egyedül élt válogatott (megmaradt! – kiáltja egy tájékozottabb jelentésíró) könyveivel és kottáival, hogyan lehetséges tehát, hogy ez a némiképp arisztokratikus magaviseletű esztétalélek meghívta magához délutáni csevegésre, mondhatni tea for two-ra a műveltnek, netán szellemdúsnak, kifinomultnak vagy Zsigó méltó társalkodó partnerének semmiképpen sem nevezhető pincérlánykát?! (Márpedig megtörtént az invit, mi több, Susánka el is fogadta, vagyis létrejött a találka, de erről később kíván részletesebben elgondolkodni az Agyközpont.)

Észbe és számba véve mindezt, ekkor kezdik komolyan venni az Agyközpontban az egyre-másra érkező jelentéseket, leiratokat, beadványokat, átiratokat, fogalmazványokat, leírásokat, mindösszesen „szövegeket”, melyek szerint vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult. Hiszen, legalábbis a jelentésekben hátrahagyott jelek szerint, teljesen kifordult önmagából, mert látták itt, látták amott, látták errefelé, meg arra – na de erről már gondolkodott az Agyközpont. Hogyan lehetséges, kérdezték és kérdezték egymást az izgatottan fel s alá rohangáló sejtek, hogy a Rézserpenyősben elköltött vacsorája közben gyakran odaállítja a sarokban elhelyezett törzsasztala mellé a lánykát, hosszú ujjáival odainti, odainvitálja magához, kimerítően – már amennyire a lányka munkája megengedi – elbeszélget vele, megértően bólogat, nem tiltakozik, nem háborog, legföljebb belemosolyog szakállába

hallva az égbekiáltóan sértő, a dalszínház műfaját egyenesen legyalázó (sárba tipró!) kijelentéseket? Hogyan történhet meg, hogy olykor megvárja a neccharisnyás szemtelenkét; kocsit fogadva vagy néha gyalog hazakiséri a Rézserpenyöstől igencsak messzi, egy folyvást vijjogó tűzoltólaktanya szomszédságában fekvő olcsó szállására; hosszan elálldogál vele a félig beomlott kapuban, együtt lépked vele a macskahúgytól, rothadó káposztatorzsától szagló, ám ugyanakkor anyalkás meg csatajelenetes freskókkal díszes kapualjban; kezet csókol, bókol, mondják a jelentések, regénykönyves gráciával és eleganciával kurizál, elnézi, amint a lányka szoknyafodra eltűnik a lépcsőfordulóban, elvárja, míg az utcára szolgáló földszinti (félemeleti?) ablakában kigyúl a fény, a függöny félrevonódik, a tábla kitárul, egy meztelen kar libben ki az ablakon, és Susánka kissé tömpe ujjú, a sok mosogatástól töredezett körmű keze búcsút int a szivarját izgatottan rágcsáló lovagjának. „Ég áldja”, hallik ekkor a susogás az ablakból, és marokra fogott szívvel Zsigónk csak ekkor kel útra, csak ekkor indul a jeles utcában fekvő hazája felé, peckes léptekkel, elégedetten mosolyogva. Hogyan lehetséges, hogy Zsigó bátyánk elmulasztott egy két éve várt Mesterdalnokok előadást, pusztán azért, hogy elkísérje Susánkát a Városkerti kabaréba, ahol aztán léggömberegetés után, így a részletes jelentések, vidáman eszegette hölgyével a szünetben a sósperecet (mások tepertős pogácsát említenek), hozzá jéghideg, búzaszőke schwechátit (dornbache-rit?) kortyolt, pontosan két habkoronás krigulával (ebben a számban különös módon megegyeznek a jelentések), jóllehet világéletében borivó volt, mi több, egyenesen lenézte a sörissza népeket? Hogyan történhetett meg, hogy az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) elkísérte a megtakarított pénzéből kalapvásárlásra bátorodott Susánkát, hogy aztán az üzletben, a kalapáros nő kandi szemei előtt, jelesen szakértő, ugyanakkor forrón arszlános tekintettel vizsgálja a hetykén, egy kikapós asszonykához illően félreccapva, avagy mélyen a homlokba húzva, összeesküvőformán vi-

selendő fejfedőket, melyeket a macskaszemű lányka egyre másra próbálgatott fel a fényes belvárosi szalon aranykeletes, már sok bakfisos ficánkát és asszonyi mórrikát látott tükre előtt? Hogyan lehetséges, hogy Zsigó, ez a megrögzött háziállat-gyűlölő, ez a macskaiszonyos, kutyaundoros egzisztencia, aki a hétvégén otthonában mindig egyedül költötte el maga készítette ebédjét, vacsoráját, darab idő óta hétfőnként egy papírstanicliben mindig magával vitte a Rézserpenyősbe az ételmaradékot, a sajtthéjakat és a talán szándékosan csak fölületesen lerágott csontokat, hogy a kollekción „tisztellel líferálja” (az egyik jelentés szerint ekként szólt volna a veszettül szeladonizáló kottatáros) Susánka kedves kandúrjának, aki a keresztségben állítólag a Folti (Buki?) nevet kapta? És mégis megtörtént mindez, legalábbis a jelentések ezt állítják, és az Agyközpontnak nincs módja kételkedni bennük, hiszen kételkedésével mintegy önmagát számolná föl. Hiszen a jelentések, következőképp maguk a jelentésírók is bizonyos értelemben magának az Agyközpontnak a termékei, ebben aligha kételkedhetnek az Agyközpontban rohangáló reflektív sejtek. Ezért a kételkedés az Agyközpont ellen fordított fegyverként viselkedne, olyan fegyverként, melyet éppen az Agyközpont állított elő. A Kételkedés Szelleme az Agyközpontot rágná vadul, míg végül szétrágná tökéletesen.

A Kételkedés Szellemének falósejtjei végül teljesen befalják az Agyközpont celláit. A Kételkedés Szelleme bekebelezné az Elbeszélés Szellemét. Mert ahol a kételkedés az úr, ott nincs elbeszélés – legalábbis ekként gondolják az Agyközpontban; vagyis ha a kételkedés az úr, akkor az elbeszélés egyértelműségével szemben győz a kétértelműség szelleme, vagyis minden megtörténés és benne szereplő személy legalább kétértelmű lenne az Agyközpontban. És ha ezt gondolják, akkor alapos okokkal, mivel gondolkodásuk gyorsan tetté válik, mint ezt nem egyszer – óh fájdalmasan sokszor! – megtapasztalták már működésük során. Mert amit az Agyközpont kitermel, az rögtön meg is valósul, gondolják éppoly elégtétellel, mint

izzadási rémülettel az Agyközpontban. Ezért a kételkedés megsemmisítő fegyver lenne, mely végül az Agyközpont teljes megzavarodásához, gyökeres felszámolásához vezethetne, hiszen a gondolat a maga termelte gondolattal szemben a legvédtelenebb, gondolják végig gondosan az Agyközpontban. Még előállna a képtelen helyzet, hogy Zsigó bátyánk megbolondulásával egyidejűleg az Agyközpont is megzavarodik!

A helyzet tehát válságos, vélekednek az Agyközpontban, és e válságos helyzet persze – és ezt ugyancsak átgondolták az Agyközpont szenvedélyesen tépelődő sejtjei – magának az Agyközpontnak válsága egyidejűleg. Miből áll a krízis? – kérdezzetük egyre-másra az Agyközpontban. És a válasz summája röviden: Zsigó bátyánk kiszabadult ellenőrzésünk alól. Marionettalakkból hús-vér figura lett. Míg eddig, nagyjából-egészéből, éppen úgy élt és cselekedett, éppen úgy táplálkozott és öltözködött, művelődött és szórakozott, gondolkodott és érzett, ahogy azt az Agyközpont fantáziadús sejtjei (és persze a csak korlátozottan független jelentések és jelentésírók) elképzelték, most, Susánka (és később Selyempina) föltűntével, Zsigó bátyánk szokásai megváltoztak. Míg az Agyközpont számára korábban kiszámítható volt, most egyszeriben szeszélyessé és követhetetlenné vált, bizonyos mértékben önmaga szabad művésze lett, nem pedig az Agyközpont fürge képzeletének teremtménye, gondolják a bölcséleti iskolák tanait némiképp elsajátított sejtceszkék. Míg korábban úgy táncolt, ahogy az Agyközpont füttyült, most maga költötte dallamra promenádozott, (ráadásul fölöttébb ügyesen, adnak hangot nézeteiknek bizonyos jelentésírók). Míg nemrégiben megfontoltnak számított és rezignáltan mértéktartónak, most egyszeriben visszatért boldogult ifjúkora bohémós vére, zavarba ejtően játékos lendülete, ötletes pajkossága – egyszóval mindama tulajdonai, melyeket némileg gyanús szemmel méregettek az Agyközpontban. Mert, mi tagadás, Zsigó bátyánktól már nem vártak semmit, pontosabban semmi különöset az Agyköz-

pont sejtjei. Hacsak nem halk elmúlását, végső csendjét. Igen, Zsigónak már nem sok babér terem – ez a vélekedés általánosan volt mondható az Agyközpont bizonyos, ha nem is összes sejtkörében. Neki már befellegette, mondogatták így, szándékosan tévesen, ráadásul szomorkás mosollyal; bealkonyult a vénülő operarajongónak: La commedia é finita! Ugyanakkor azt tervezték, Zsigó vége nyugodt, lázadásmentes lesz; nem fenyegeti majd öklével a baljósan zavaros vagy éppen tavasziasan hars, bohóckockás eget, nem csikorgatandja maradék fogait, ha az Agyközpont kiagyalta minutumban neki is le kelletik rónia a minden testnek adóját. Nem tervezték szörnyűségesre őszét, nem valami rothasztó, falkaparó fájdalmakkal járó rákbetegséget akartak a nyakába, hasába, fejébe varrni; szándékuk nem célozta a szentimentális kottatáros (és alkalmi sűgó) bűzös felbomlását, epéje, mája, tüdeje bélsárként történő szétkenését a lepedőn, netán a falakon. Nem gondoltak változatos hörgésekre, sikolyokra, nyöszörgésekre, visításokra, nem terveztek végtelennek tetsző hónapokat a szenvedés elfekvő tengerén, miközben a saját ürülékét fogyasztja nagy kedvvel, miként a szellem történetének nem kis számú fejedelmei. Nem, érje utol pár (mondjuk, hét) év múlva szakszerűen becéző ujjakkal a Kaszás; essen össze holtan, tegyük föl, a kottatárban egy kései Beethoven-kvartett szólamaival a kezében, vagy forduljon le székéről kedvesen sűjtő gutaütéssel második pohár fröccse zárókortyaival a foga közt a Rézserpenyős támlás székéről egy langy délutáni órán.

Legyen akkor bundáját hullató ősz, karcos körmét növelő tavasz, legyenek cirmosak a szelek, szitáljon lisztként a virágpor a légben, koppanjanak sétáló vállunkon a vadgesztenyék, szürcsőljenek bele muslincák a záróra előtti utolsó pillanatban még ijedt hangon kirendelt fröccsünkbe.

Ilyen és ehhez szinte a megszólalásig hasonló, kissé lírának tetsző képzetek töltötték meg az Agyközpont némileg sivár, de korántsem költőietlen termeit, ha Zsigó bátyánk leköszönéséről esett szó. Minden csinosan eltervezve, min-

den rendbe rakva; állnak a díszletek, a főszereplő pedig nem futhat el, óh nem, dehogymenekülhet, hisz sügő nélkül is tökéletesen dalolja majd szerepét! És tessék, erre beütött a krach, Susánka bájos képében beállított az Agyközpont terveit hajmeresztő egy- illetve kétértelműséggel keresztülhúzó csőd. Susánka (és nem sokkal később Selyempina) föllépett, és ez ellen nem lehetett apelláta; Susánka (és vele Selyempina) előlibbent, a kihívás megtörtént, és az Agyközpontnak válaszolnia kellett. De vajh volt-e, van-e megfelelő felelet!? – ez a kérdés gyötörte és gyötöri jelenleg is az Agyközpont önmarcangolásra föltöbb kikupálódott sejtjeit. Dacolhat-e bármiféle akarat Susánka megfogalmazatlan szándékaival? Mert mit akar voltaképpen a neccharisnyás pincérlány? És vajh mit akar Zsigó, aki, mint belátták, megszűnt pusztá kreatúra lenni; igen, most azt kellett a jelentésekből megtapasztalni, hogy marionettzinórjait letépvé végzetesen önállósodott. Voltak bizonyos szándékaink a vénülő kottatárossal, és most neki vannak bizonyos (ám egyelőre ismeretlen) szándékai önmagával – röviden ekként summázza az Agyközpont az új helyzetet. Ha pedig önmagával, akkor velünk is – kénytelen levonni a végkövetkeztetést az Agyközpont. Ki az úr a háznál, az Agyközpont avagy Zsigó bátyánk? – ez lenne a legfőbb kérdés, melyet az Agyközpontban fogalmaztak meg bizonyos latolgtató sejtjek. Kinek alkonyodik be ősszel, az Agyközpontnak avagy Zsigó bátyánknak? – kérdezik a legradikálisabb sejtcsomók. Vagy mindkettőnek egyszerre netán? És velük bukik vajh Susánka meg Selyempina is? Szólnak a kérdések. De válaszok egyelőre nem szólnak.

Ősszel kezdődött, mondják a jelentések; meleg, teliholdas, rókaszínű ősszel, teszik hozzá az irodalmias hajlamú jelentésírók az Agyközpontba beküldött, oda fölterjesztett leirataikban. Ősszel, a kitelő holdkor indult a történet – e téren nincs vita és ellentmondás a máskor a legjelentéktelenebb dolgokban is olyannyira egymást cáfoló (egymással versengő?) jelentésekben. Egyszerűen arról van szó, mondják a jelentésírók, hogy új pincérlány érkezett a Nemzeti

Dalszínházzal szomszédos Rézserpenyős nevű étterembe. (Mások Vasrostélyosnak nevezik e helyet, megint akadnak olyanok, akik Vasfazekasról írnak az Agyközpontba érkező jelentéseikben. Sőt egyesek Rézüstöst emlegetnek, de ezek a jelentésírók, miként gyorsan kiderült, nem számíthatók a komolyan vehető egzisztenciák táborába.) Összel kezdődött, Susánka, és jóval később (vagy ezzel egyidejűleg?) Selyempina érkezésével, de hogy pontosan miként, azt később akarja átgondolni és egy döntő summában összegezni az Agyközpont. Előbb más dolga akad: Zsigó bátyánkról kell most gondolkodnia.

Ha belegondol, és elgondolkodik önmagáról – és nem tagadható, hogy az utóbbi, nevezetesen az önmagáról való gondolkodás az Agyközpont bevallottan egyik legkedvesebb, ugyanakkor mintegy természettől adott tevékenysége –, akkor az Agyközpont jól tudja és bevallja, hogy Zsigó bátyánk már régóta legsajátabb érdeklődésének homlokterébe került; régen, hajdanán, mondhatni, egyszerűen a félig ködbe vesző régmúltban, még akkor, amikor Zsigó bátyánk inkább Zsigmond öcsénk vagy Zsiga fiunk megjelöléssel szerepelt a jelentésekben. Zsigmond öcsénk, így a régi leiratok, akkoriban, vagyis (immár boldogult) ifjúkorában meglehetősen kalandos életet vitt, színes szcénákban szerepelt korántsem mellékes vagy statisztaszzerű, netán a sűgő szerepébe kényszerült alakként, így aztán nem csoda, hogy sok helyen felhívta magára a figyelmet. Nagy tehetségnek indult Zsigó fiunk, fényes jövőjű névnek látszott, szellemfejedelmi rangra hivatottnak, csak éppen az nem derült ki, szólnak a jelenkori jelentések, miféle területen kamatoztatja majd roppantnak látszó képességeit. Hogy zenei, avagy irodalmi, netán képzőművészeti téren aratand kirobbanó sikert, vagy netán a bölcelet világában szerez sosem hervadó babért, ez akkor, vagyis Zsigónk (boldogult) ifjúkorában – hajdanában-danában – eldöntetlen maradt. És maradt mind a mai napig, teszük hozzá a rosszabb májú jelentésírók. A hajdani dana ma sem csitul. Mert való igaz, gondolják szomorkásan az Agyközpont-

ban, a fiatalember nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket; változatos stúdiumai mindegyikét idő előtt felfüggesztette, majd végezetül teljesen odahagyta. Több egyetem hallgatója, aki végül semmilyen egyetemet sem végzett. Műfaj nélküli lett Zsigó, mondják az esztétikusabb véralkatú jelentésírók, egy műfaj nélküli művész, vagyis ekként nem is művész, legföljebb életművész („ételművész, hahaha!” teszik hozzá bizonyos ellenséges érzületű jelentésszerzők), de sokkalta inkább csepűragó; szellemfejedelem helyett a szellem bohóca. Vagy: a szellemfejedelmek udvari bolondja. Mert ahelyett, hogy maga is vonósnegyesek, zongoraszonáták, többfelvonásos dalművek, egész estés oratóriumok komponálásával töltené a csendes elmúlásáig kiszabott időt (avagy netán regénykönyvek, vagy verses beszélek fogalmazgatásával múltatna gazdag teltségű óráit, napjait), most a mások kvartettjeit, miséit, zenedramáit rendezgeti, óvja a portól összeszorított fogú szorgalommal, fád rezignációval öregedő szívében; mások dalműveinek szerepeit súgja fel a színpadra, beszorulva egy patkánygyomornyi lyukba, hol nem kerülhető el bizonyos baritonistáknak a kellékciszmán is átütő zsíros lábszaga. Talpalávaló lett a Zsigó! Lakáj lett a Zsigó! – kiáltják az Agyközpont harsányabb humorú sejtjei. Egyszer, talán a harmincas éveie elején, gondolják sivár rezignációval az Agyközpontban, valami megtört Zsigónkban, megszakadt valami, de hogy mi és hogy mitől, arra nincsenek kielégítő magyarázatok. Odalett a lendület, odakozmált a héjazás, ezt tényekkel igazolták volt az akkori jelentések, de az okot nem sikerült tisztázniuk, és a számos indoklási kísérlet mindegyikét elvetették végül és elvetik most ismét az Agyközpont végelemzésében. Mert a legjobb barát öngyilkossága egy Itáliából Magyarhonba tartó vasúti kocsii végében, nyilván nem lehet elégséges ok Zsigó letörésére; nem, ez nem lehet elégséges magyarázat. Mert egy félig befejezett regénykönyv kéziratának elégetésére nyilván nem lehet elégséges indok, ha valakinek meghal az anyja; márpedig ez esett meg Zsigónkkal nem

sokkal azelőtt, hogy megérte volna a harminckettedik telét. (Apjáról nem készült semmiféle jelentés, állapotják meg furcsálkodva az Agyközpontban, jelentős apadeficit mutatkozik a jelentésekben. Egyesek szerint nem is volt apja, de ez a kijelentés már az Agyközpontnak is sok.) Nem fogadható el alapos okként, még akkor sem, ha kimutatható, hogy az anya a polgári osztály mértékénél jóval elfajultabb módon lett öngyilkos: nagyobb adag pálinkát és altatót bekapva legjobb kalapjában mintegy négy napig fektült a havas erdőben, hogy fagyott hullóját aztán alaposan megcsonkítva-bonkítva tárják az arra bőklászó vastag zoknis kirándulók elé a kóbor kutyák. Zsigó így örökölte meg a Dalszínház közelében fekvő tágas lakást (két - vagy három? - szoba, hall); nem jött rosszul, fogalmaznak bizonyos jelentések gyilkos epével, mert annyi szent, hogy Zsigónk harminckettedik telére már fölöttébb belefáradt a többnyire markánsan rántásszagú albérletek cserélgetésébe, mely reménytelen processzusban mindössze a fokhagyma eltérő mértékű használata jelentett némi változatosságot. (Hogy miért nem lakott anyjával együtt, hogy milyen volt kapcsolatuk, azt nem kívánja és nem is tudja végigelemezni az Agyközpont.) Megörökölte hát a jeles utcára szolgáló két - három? - szoba hallos lakást, és ekkor elkezdődhetett volna szellemfejedelmi rangjának kiépítése: az udvarra szolgáló szoba háló, az utcai, a kétaablakos a dolgozó, a hallban pedig a vendégfogadó; a cselédszobáról, Zsigó gyerek- és kamaszkori lakosztályáról pedig szó se essék, így képzelhetni. Rend a lakásban, rend az agyban. Az előszobában violinkulcsot formázó kalapfogas. Megkezdődhetett volna valami, nekiindulhatott volna egy szívósan munkás élet, a magány csendjének és nyugalmanak, nem pedig szomorának teljes kihasználása; a szerény, de mindamelllett néminemű függetlenséget biztosító váratlan örökség és Zsigó bátyánk szellemi birtokai kínáltak erre nem alábecsülendő garanciát. (Utólag visszatekintve ekként vélekednek az Agyközpontban.)

Máshogy történt. Mert mindhiába várták a városban (és az Agyközpontban), hogy Zsigó öcsénk újraírja a lángok martalékául (mások szerint a zajló Dunába) lökött regényt, vagy belefog egy másikba, melynek középpontjában a vasúti fülkében önmagát hetykén főbe puffantó barátjának története állt volna; mindhiába reménykedtek abban, hogy végre komolyan munkába veszi két megkezdett vonósnyegését, továbbá egy döntőnek ígérkező értekezését a különféle operákban előforduló öngyilkosságokról, finoman elkülönítve a germán és a talján vérvonalat, nem történt semmi említésre méltó a műhelyben (inkább disznóólban! – kiáltanak fel bizonyos kegyetlenebb szemű jelentésírók); csendes dermedtségben teltek Zsigónk napjai. (Bizonyos variációk szerint Zsigó átkutatta volna a lakást és a különféle fiókokban, szekrényekben talált anyai írásos és különösen fényképes hagyaték oly felismerésekre vitte volna, melyek valósággal letaglózták, ám az Agyközpont most nem kívánja végiggondolni ezt a lehetőséget.) Legyen bárhogya is, valami megfagyasztotta Zsigót, olyannyira, hogy olykor még lámpást sem gyújtott, csak bámult maga elé a fokozatosan elhűlő szobában. Erőteljes munka reggeltől délig, majd a szellem dolgozótól kótyagos fejfel állva a dolgozóasztaltól könnyű ebéd, tán otthon vagy egy közepesen drága, de mértékadó konyhát vivő, étkezésletét tisztán tartó, mellékhelyiségeire gondot fordító restaurációban, utána rövid séta, netán ellátogatás bizonyos jobb antikváriumokba; kellemdús beszélgetés egy-némely könyvritkaságról; lapozgatás öreg partitúrákban; aztán egy konyakkal korrigált kávé a város nevezetesebb, szellemileg dúsabb italméréseinek egyikében; majd haza, munka estig megint, munka és munka; kisebb esszék, tárcák, melyeket megfelelő honoráriumért nívós újságokba helyez el az íróember; a tartalmas nap fináléjaként pedig könnyű vacsora, az élénk levelezés átnézése; aztán az ágy, egyedül, mély, testet-lelket építő, aszketikus álmokkal. Valahogya ilyesfélének gondolhatta volna el és valósíthatta volna meg napirendjét az egykori Zsigó, gondolják el most,

mintegy utólag az Agyközpontban. De a tervekből nem lett semmi. Nem lett reggeli kipattanás az időközben persze egyre magányosabb nedvektől szagló ágyból, frissen, munkaláztól égve, hideg és meleg zuhany váltakozásával élenkítendő az ágyban eltompult bőrt és szellemet, helyette lett viszont, savanyú gyomrú, tompa agyú cigarettázás a langymelegben, spleennel telt heverészés, dagonyázás (javasolják bizonyos jelentésírók a kifejezést) a paplan alatt, megvalósítás helyett ábrándozás a megvalósítás lehetőségeiről az immáron nem is mindig makulátlanul tiszta lepedőn; mives esszék helyett alkalmi könyvismertetések, vagy ponyvák rohamfordítása; kemény és kitartó munka helyett tépelődés, tespedés, aztán persze a büntudattól gyötört, kávéba, később alkoholba menekülő test és szellem reggeli téblábolása. Könnyű ebéd helyett jöhetett inkább a neheze, zsírkoronás húsok, csülkök és oldalasok, paprikás levet fröccsentő kolbászok és hájtól lucskos káposzták; jöhettek és jöttek is a tojással terhes tészták és tejfölös majoránnával tajtékos mártások. (Elszaftosodott Zsigó bajsza! – kiáltanak fel egyesek jelentéseikben.) Étterem helyett inkább otthon, magának még az albérletekben szerzett szakértelemmel kotyvasztva vagy egy közeli olcsó bejzliből hozatva, mert a váratlan örökség egyre apadt, miként a munkakedv és a szellemi igényesség; a lelkifurdalás viszont nőttön nőtt és öregbedett Zsigónk lelkén. Kellemes antikváriumi csevej helyett jött a kellemetlen alkudozás a betű ólmától fekete kezű becsüsökkel, melynek lesújtó summájaként dobra kerültek Zsigónk könyvtárának féltve őrzött kötetei, hogy legyen miből fizetni az egyre görbébbé váló éjszakák számláit – emlékeznek az Agyközpont erre kiképzett sejtjei. Mert görbültek és hajlottak az éjszakák, melyekben Dominó úr néven ismerték legkivált Zsigónkat, mert könnyű vacsora és estéli levelezés helyett jöttek az előre megrendelt bérkocsik, megszokott kuncaftjukra türelmesen várakozva a kapu előtt, és korántsem hiába, hiszen Zsigó fiunk (pontosabban Dominó urunk) con brio lépett ki a kapun, és fekete malaclópójában, akkor még

hibátlan lakkcipőjében a puha bőrülésen hanyatt dőlve sosem késlekedett bementeni a város jelesnél jelesebb mulatóinak, vigalmi tanyáinak címét. Került aztán persze kártya meg zseton mindeme kicsapongásokhoz, kerültek észbontó selyem fehérneműt kivillantó kokottok; később, a pénztárca apadtával bundabugyis dajnáknak, végezetül két fröccsért kapható luvnyák valami kapualjba szorult találkahelyen. Mert már éjszaka sem volt Zsigónk a szellemfejedelem címének birtoklója, lett ellenben Dominó néven a kicsapongás hercege, bordélyok pezsgőt pukkantós látogatója, később pedig egyre magányosabb vendége lerobbant kocsmáknak, fűrészporrrel felhintett padlatú italméréseknek. Mert nemes bordói helyett lassan megérkezett az asztali, végül a falmelléki kocsisbor, ódon konyakok helyett előbb tűrhető vadászpálinkák, aztán keritésszagú törkölyök és kevertek bűdösítették hulladékosodó testének sejtjeit.

Telt-múlt az idő, telt és ürült a gyomor, egymásba gabalyodtak az évszakok. Mígnem egy őszi napon (gondolnak vissza az emlékekkel átítatott sejtfalak) rendőrtizedes kopogtatott (csöngetett be?) Zsigó öcsénk megörökölt lakásának ajtaján, halkán, ám határozottan érdeklődve, ugyan hol is töltötte az előző éjszakáját a tisztelt úr, és mikor távozott volna a lupanárból, ahol sokan látták és regisztrálták egy vörös parókás kéjhölgy, bizonyos Cirmosbarázda társaságában. Akivel együtt távozott volna csukott kocsiban. És így tovább és így tovább; ebben a tenorban folytatódott a kérdezősködés, míg végtére kiderült, hogy Cirmosbarázdát késsel mélyen fölszántott hassal holtan találták a városszéli erdőben, és már vilant is a rendőrtizedes kezében a házkutatási parancs, hogy kisvártatva a hatósági tanúnak nagy buzgalommal jelentkező viceházmester jelenlétében megkezdődjék Zsigónk lakásának alapos kibolházása, melynek során előkerült egy némi vérrel és hányással szennyezett ing valamint egy fél pár fekete női selyemharisnya, minek rapid folyományaként a szellem fejedelmi trónjának korábbi várományosa hamarosan a városi fogda szálkás priccsén

találta magát egy sokat próbált zsebmetsző fokhagymaszagú álmának társaságában. Bajnak nem kicsi, teszik hozzá kajánul a most minden erejükkel emlékező sejtek, sőt talán tetemes, mert tény, hogy attól kezdve, hogy besegítette (más jelentések szerint belökte, netán berántotta) a lefüggönyözött ablakú bérbatárba a jelentősen besampányozott, bodorított vörös parókát viselő Cirmosbarázdát, Zsigó fiunk egyetlen pillanatra sem emlékezett az előző éjszaka ezek szerint rendőrileg ugyancsak jelentős mozgalmából. A fekete miderből mohón kilegelésző lilavirágos keblek, ez volt az utolsó kép, mely fölpláskolt hajnalban másodszor is kihallgatott emlékezetében. És hiába derült ki hamarost, hogy a keresett cafka gyilkosa régi és a féltékenységtől eszét vesztett szeretője volt (micsoda operettszagú történet! - kiáltanak fel az Agyközpontba olykor), Zsigó kissé átváltozott, mikor a harmadik éjszaka hajnalán kilépett a városi fogda kapuján és fölnezett a kétszer kihányt őszi égre. Mire másnapos szmokingjában végigbaktatott a városon, és a jeles utcában fekvő házához elérve kikulcsolta a lakásának ajtaját, már nem Zsigó öcsénk, nem is Dominó urunk, de határozottan Zsigó bátyánk lépett be a nemrég kibolházott hálóba és rogyott le hatáságilag végigvizslatott ágyába. Ült ott pár órát Zsigó bátyánk, ahogy a régi jelentésekből kitetszik. Ült és mélázott mindenféléen. (Talán elkortyolt egy pohár maradékpezsgőt is. Langyosan, lötytedten.) Aztán még eleven kapcsolatait mozgásba hozva hamarosan kottatárosként helyezkedett el az Állami Dalszínházban, hogy olykor sűgői feladatokat is ellásson. Mindez rég volt, gondolják az Agyközpontban, hajdanában-danában esett meg mindez, a réges rég régmúlt egyik őszenben.

Ősszel végződött tehát, gondolják szomorogva és szorongva az Agyközpontban, ősszel végződött Zsigó bátyánk első szellemi ámokfutása, és a beterjesztett jelentésekből úgy tűnik, ősszel kezdődött futásának újabb, feltehetően

immár végső szakasza. (És talán ősszel végződik is majd.) Őszi befutó, gondolják az Agyközpontban és elmosolyodnak fádul.

Ősszel kezdődött tehát, ősszel indult, nem sokkal azután, hogy Susánka feltűnt a Rézserpenyős nevű étteremben.

Megismerkedésük pedig ekként zajlott. (Legalábbis a sokféle egymásnak olykor homlokegyenest ellentmondó jelentésekből később az alábbiak szerint állították össze a jelenetet az Agyközpont elemző részlegében.) Zsigó bátyánk, aki megszokott vacsoráját költötte a Rézserpenyősben, hagyománnyá rögzült két pohár bora helyett négy pohárral ivott ezen a napon. Ráadásul a menetrendszerűen érkező két pohár zöldmáli rizling után vad váratlanul átváltott egy sokkal jobb és ennek megfelelően jóval drágább Chablis-ra. Talán a hamarosan teljes pompájával beköszöntő rókaszínű ősz tette, vagy az, hogy Zsigó bátyánk törzsvendégnek kijáró sarokasztalánál éppen egy Chopin-etűd melankóliáján borongott (mások valami Schumann Novellette-ről beszélnek), vagy talán az, hogy korábban a Götterdämmerung szólamait rendezgette a kottatárban, vagy netán az étterem az átlagostól eltérő üressége okozta, vagy éppen ellenkezőleg, a szokásosnál nagyobb hangzavara, vagy netán mégis az, hogy törzsasztalán ezúttal egy friss virágcsokor pompázott és az abrosz már-már szemfájdítóan fehérlett, vagy talán az okozta, hogy az étterem széles üvegablakán meglátott az utcán egy fekete, éberlaszting (ez valami agyonolvasott jelentésíró jelzője) körömcipőben neccharisnyásan tovatipegő demi-monde delnőt, és ettől eszébe ötlöttek bizonyos, a hajdani danához tartozó dominós emlények, talán mindezek együtt, elég az hozzá, nem tudni, hogy mi szította fel a túlrendelési hajlamot, gondolják az Agyközpont kissé tanácstalan sejtjei, de további töprengés után elvetik az imént előadott lehetőségeket és azoknak a jelentéseknek adnak hitelt, melyek Susánkának róják fel, hogy Zsigó bátyánk két pohár borral többet ivott ezen az estén. Noha ősszel kezdődött, nem az ősz, hanem Susánka tehetett arról, hogy

Zsigó bátyánk a megszokottnál két pohárral többet ivott ezen az estén, gondolják summájukban az Agyközpont elbeszélő sejtjei. A bort líferáló lányka, miként az Agyközpont néhány lappangó, de később (Zsigó végső leköszönése után) előkerült jelentés alapján valószínűsíti ekkor már két hete (egyések szerint hónapja) dolgozott a Rézserpenyősben, de az étszobában most tűnt fel első ízben, ugyanis – lévén fölöttébb járatlan a kulinária bonyolultabb ügyleteiben – egyszerűen alkalmatlannak bizonyult volna a kiszolgálói feladatok betöltésére, ezért legkivált a konyhai segédmunkákban jeleskedett. Ám e napon – őszi napon, kétségtelen –, az egyik vezető pincér, bizonyos Mocsári, ráadásul éppen Zsigó bátyánk kedvence, beteget jelentett (egyek jelentések feltételezik, hogy szimulált, de hogy erre mi oka akadt volna, arról mély csend a leiratokban), így aztán a kedves Susánkára esett a választás, hogy a tanult főurat helyettesítse. A jelentések szerint a tulajdonos nem sokat töprengett a döntésen, és a kidőlő Mocsári helyett azonnal a mindedig a konyhai segédmunkában szorgoskodó Susánkát szólította és állította csatasorba; a fehér köténykét és bóbitát saját kezűleg segítette rá a lányka gátlásos és kissé izzadékony testére; izgatott kézzel ráadásul, mondják bizonyos kajánabb beszámolók, mégpedig és legkivált azért, így a jelentések, mert női pincért mindmostanáig nem alkalmaztak, következésképp nem is láttak a Rézserpenyősben, viszont mások inkább arra gyanakszanak, és ezt sejtetik az Agyközpont elé tárt leirataikban, hogy a tükörpontyhasú tulajdonos keze nem a maga derék alkoholadagjának befogadásától, nem is a női pincérség fölháborító képzetétől, hanem Susánka hátának, kezének érintésétől, izzadékony bőrének illatától remegett meg a megszokottnál komolyabb mértékben. A fölöltöztetés a levetkőztetés ellentettje, teszi hozzá az egyik bölcselkedésre hajlamos jelentésszerző, így aztán

nem csoda, mondja ugyanez a jelentésszerző, hogy a harcsabajszú, Susánka iránt egyébként a legtisztábban apai érzésekkel viseltető étteremtulajdonos keze tremo-

lóba kezdett, amikor megkötötte a lányka hátának alsó befutójában a kötényszalagot. Susánka tehát immár felővezve, felcicomázva, hajában kedves virággal állt az étoszobába szolgáló csapóajtóban, bevetésre kész állapotban; az apáskodó tulajdonos végigvizslatta, megcirógatta arcát, egyes jelentések szerint bizonyos bátorító szavakat motyogott (az egyik betérjesztés szerint külön fölhívta a debütáns figyelmét a törzsvendégként külön becsben álló öregedő kottatárosra), aztán útnak indította a lánykát.

És ekkor elkezdődött.

Susánka belépett a terembe és ezzel belépett Zsigó bátyánk életébe, mondják - kissé hangzatosan! - a maguknak bizonyos elbeszélői képességeket tulajdonító jelentésszerzők. (Mások szerint ezzel belépett az Agyközpontba is, ami kétségkívül megfontolandó kijelentés, ezt nemigen tagadják az Agyközpont bizonyos celláiban.) Susánka lesimította a kötényét, körülnézett a közepesen fényes teremben, aztán kissé bizonytalan léptekkel a kezét rendelésre emelő Zsigó bátyánk sarokasztala felé tartott. Oda tartott, arra indult, de hirtelen megtorpant, írják egyes beszámolók, mert szerintük Zsigónk keze aláhanyatlott volna (visszahőkölt a keze, áll az egyik érdekes feljegyzésben), talán azért mert egyik legkedvesebb muzsikására, a Dalszínház első harsonására feltűnően emlékeztető kedves Mocsári főurat várta eredetileg, talán azért, mert megdöbrent a Rézserpenyős termeiben feltűnő női kiszolgáló láttán, talán pedig amiatt, és az Agyközpont ez utolsó föltételezést hiszi a legvalószínűbbnek, mert a fehér köténykés, neccharisnyás Susánka bizonytalanul előlibbenő alakja egyszerűen belemarkolt a szívébe. (És más testtájába, is, teszik hozzá a szemérmetlenebb jelentésírók, akik aztán később - vagy már most? - Selyempinával hozzák összefüggésbe Zsigónk többrendbeli görcsösködését. De csak lassan a testtel!)

Igen, hangsúlyozzák bizonyos elemző sejtek, Susánka szívbemarkoló alakként lebegett és libegett elő; szívbemarkoló, ez a szó a legtalálób, és bizonyos sejtidomulatok

nem és nem tágítanak ettől. Zsigó szívébe belemarkolt valami; valami, nem tudni, mi; hogy mi, ezt még a legképzeletdúsabb sejtösszefüggések sem sejthetik, leszámítva a már idézett, arcátlan jelentésszerzőket, summa: Zsigónk arca megrándult, talán el is fehéredett, fejét az abrosz fehére felé fordította, karja pedig lehanyatlott, mint aki föladta, nemcsak a rendelést, de amúgy is sok mindent. Talán a lányka édes copfossága, talán neccharisnyás ringása, talán járásának három-nyolcados dalolása, megint esetleg feketébe alkonyuló szeme okozta; talán-talán elég az hozzá, hogy a jelentések fölöttébb eltérőek, és ez komoly önvizsgálatra készíti az Agyközpontot, de ezzel kapcsolatban majd később veszi elő komolyan önmagát. Mindamellettt abban megegyeznek a jelentések, hogy Susánka különös módon nemhogy megdöbbsent vagy megütődött volna a Zsigó-féle kéz- és arcjátékon, nem, éppen ellenkezőleg, mintha valami magasabb erő lökésére, teste levetközte izzadákony gátlásosságát, szeme cirmos tűzzel lobogott fel, fejét felvetette és határozott léptekkel az öregedő kottatáros (és alkalmi sűgő) asztala felé tartott, ott megállt és halkán odasusogta: „Parancsoljon velem, az úr!”

És az úr parancsolt. Vagyis egy negyedliternyi Chablis-t rendelt kissé rekedt hangon, elfelejtve érdeklődni az évjárat felől; persze jótól kérdezte volna - kacagnak a kaján jelentésírók, utalva Susánka kulináris alkalmatlanságára. (Más jelentésekben a jelenet kissé bonyolultabb, más elemzésben egyszerűbb. Mert hogy időt nyerjen, Zsigó, a borlap hosszas, már-már méléző studírozása után rendelte meg ama bizonyos francia nedűt, miközben szeme sarkából Susánka neccharisnyás állását vizslatta. Azt írják, Zsigónk fejében-agyában már ekkor megfogalmazódtak bizonyos mondatok, melyeket ott rögvest el akart mondani a lánykának, de csak később mondta el, ha egyáltalán. Mert ha elmondta is, legfeljebb Susánka nevezetes, állítólagos egyetlen látogatása alkalmával, de ez későbbi zene az Agyközpont termeiben. Ezek a rögvest felkínálkozó mondatok mintegy ter-

mészettől adottak voltak, nem a gondolkodás vagy a szellem termékeiként, hanem úgyszólván levélhullásként, hófúvasként, szélzúgásként, felhőjárásként léteztek, vagy keletkeztek, ergo megmásításukra, átírásukra nem nyílt mód, befolyásolásukra nem kínálkozott lehetőség, írják egyesek. Tehát elhallgatásukra sem, bármennyire kedvezett is volna ez a némaság Zsigónknak és vele az Agyközpontnak. Zsigónk mintegy rabszolgája lett e természeti jelenségként érkező mondatoknak, vonják le az Agyközpontban a végkövetkeztetést; e szavakat ki kellett mondania. Ha nem hangosan, hát magában-magának.) Ám legyen elég annyi, hogy Zsigó ez estén a megszokottnál két pohárral többet rendelt, és ekként elkezdődött volna valami.

De mi? - kérdik tanácstalanul.

Először is egy eleinte bizonytalanul induló (tapogatózó - teszük hozzá azok, akiknek mindenről ugyanaz jut eszükbe), később egyre élénkebbé váló beszélgetés, már amennyire ezt a lányka éttermi feladatai megengedték. Mert hirtelen igencsak megsokasodtak teendői, állítják egybehangzóan a jelentések. Mert meglátva, szemrevételezve és kifigyelve a Zsigóval élénken társalkodó lánykát, hirtelen az étszoba összes vendége (még a hölgyek is, teszük hozzá némelyek) arra vágyott, hogy egyedül Susánka szolgálja ki, csakis Susánka tegye elé a kenyeret, ő szervírozza a külön megrendelt ecetet, mustárt, reszelt sajtot, póttej-fölt, valamint különféle fűszerszámokat - és különös módon emez extra kívánságok olyannyira megsaporodtak, hogy a konyha alig győzte teljesítésüket, a tükörpontyhasú tulajdonos legnagyobb örömeire, aki közben átkozta is magát, hogy miért nem szavazott a lánykának már korábban bizalmat. Susánka sürgött-forgott, köténye pördült, virágbóbitája biccentgetett, cipője csusszant, talpa surrant; a lány izzadékony teste sokféle pácban fürdött. Ám mindeme vendégóhaj nem zökkentette ki szinte hetyke magabiztosságából; akárha megtalálta volna legsajátabb közegét, a legcsekélyebb bukdácsolás vagy félresiklás nélkül ficánkolta el élete első kiszolgálói táncát a felboly-

dult restaurációban. És eközben arra is talált módot, hogy minduntalan visszajátssza magát a Zsigó-féle törzsasztalhoz egy kis abroszigazításra, étkezésrendezésre, és persze válaszolgatásra. Mert miután Zsigó bátyánk néhány szóban bemutatta önmagát, ajkáról nem fogytak el a kérdések. Hogy ki lenne a lányka, kik lennének szülei, hogyan csóppent ide, és így tovább, et cetera; Zsigó érdeklődése legkivált Susánka korábbi helyzetét célozta. Honnan származik, kik valának szülei, hogyan nevelkedett – szóltak a kérdések.

És ezúttal válaszok is szóltak. Mert Susánka szép rendben megfelelt az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) összes érdeklődésére, sokféle választ adott kissé rekedtesen mély hangján, noha némileg szaggatottan, mert folyvást elszólították a jelenlétét nélkülözni nem képes vendégek. Sokszólamú válaszok szóltak a susánkai ajkáról, de ezek korántsem egyértelműen érkeztek aztán be az Agyközpontba, és erről a sokszólamú kétértelemről akadt egy-két keresetlen szó az Agyközpontban, ahol a sejtek éppenséggel az egyértelműség robotosai.

Mert belegondolnak az Agyközpontban, hogy vannak, akik eléggé homályos megfogalmazással készítik jelentéseiket, ezért a szöveg olykor romlásnak, úgynevezett szövegromlásnak van alávetve, ami rendkívüli mértékben megnehezíti az Agyközpont munkáját. Igen, bármily meglepő, ez a hatalmas sejtbirodalom néhanapján találgatásokra kénytelen hagyatkozni, kétes értékű információkra, bizonytalan adatokra, egymásnak homlokegyenest ellentmondó nyilatkozatokra. Mi sem jellemezheti jobban e helyzetet, mint a Susánka hajának színével és hosszúságával (rövidségével?) kapcsolatos eléggé kínos és fejtörő kételyek. Egyesek jól követhető, szinte festményszerű leírásokban állítják, hogy Susánka haja koromfekete (akadnak, akik a hollófekete, mások a kátrányfekete, megint mások a szurokfeke-te kifejezést alkalmazzák), de ennek roppant erővel ellene szólnak a Susánka haját (bizonyos megfogalmazások szerint sörényét) búza- vagy mézszókének (szalmasárgának,

esetleg sörszökének) lefestő jelentések. Az Agyközpont ilyenkor felmérhetetlen bajban van, szeretne tisztán látni, de erre nem, vagy csak homályosan képes. A jelentésírók sokat tudnak, ez helyzetükből következik, mondhatni, de azért nem magyaráz meg mindent. Inkább arról van szó, hogy minden lehetőséget számba kell venniük, és minden lehetőség újabb lehetőség-elágazásokat teremt, elágazásbokrokat szül, amelyek újabb kitérőerdőkhöz vezetnek, gondolják az Agyközpontban. Meg aztán a jelentésírók is különbözőek, másként és másként látják a legnyilvánvalóbb tényeket, ezért aztán az Agyközpontnak ebben a rettentő gondolatrengetegben kell utat vágnia, rendet teremteni, ami nem kis feladat, gondolják az Agyközpont elemző sejtjei, sőt reménytelen feladat, gondolják álmatlan éjszakáikon vergődve különféle nedveikben.

A jelentésírók sokat tudnak, gondolják az Agyközpontban, de például honnan tudták azt, hogy Susánka neccharisnyás? És miért hangsúlyozták ezt folyvást beteszett leirataikban?

E kérdéseket feltenni éppoly könnyű, mint megválaszolni, gondolják az Agyközpontban. Először is ez jól látszott, az éttermi munka közben Susánka (hoszszabb töprengés után az Agyközpontban végül ezt a nevet fogadták el) gyakran fekete hálóharisnyát viselt („ez egyike volt viselt dolgainak”, tette hozzá egy tréfásabb kedvű jelentésíró); másrészt nem tagadható, hogy a jelentésírók egyike-másika (talán túl sokan is, vélték az Agyközpontban) Zsigó bátyánk megfigyelése örvén Susánkát (és később Selyempinát) is szemmel tartotta (kandi szemekkel, úgyszólván), mi több, akadtak olyanok, akik szinte beleköltöztek az életébe, vagy legalábbis szívesen tették volna, ráadásul nem csekély örömmel, mivel – és ebben aztán kóruszerűen megegyeztek a jelentések! – a pincérlányka fölöttébb (észbontóan?) csinos volt, így aztán a jelentésszerzők kezdték megérteni Zsigó bátyánk kései megbolondulását, hiszen ők maguk is enyhe tébolyt éreztek, ha a neccharisnyás

Susánka daloló járására gondoltak sivár jelentésfogalmazói munkájuk közben. Ám e félrecsúszott gondolatok, képzelgések, cigányútra futott fantáziálások egyre inkább beszivárogtak jelentéseikbe, mindez erősen meglátszott munkájukon; szellemi kicsapongásaik nyomot – olykor foltot! – hagytak jelentéseiken, ezt pedig igencsak ferde szemmel nézték az Agyközpontban, hiszen az itt lakozó sejtetek legkivált pontosságot, objektív hangot, szenvtelenséget, érzelemmentességet vártak el önmaguktól és ennek folyományaként a jelentésektől is. De Susánka (és később Selyempina) úgy látszik, megzavarta nemcsak Zsigó bátyánkat, de a jelentésírókat is. A beszámolók zavarossá váltak, kibogozhatatlanok, egymásnak ellentmondóak lettek, tények helyett irodalmias vagy annak képzelt leírások, olykor képzelgések-szédelgések, megint olykor egyszerűen látomások, vagy légből kapott agyrémek töltötték meg az Agyközpont elé beterjesztett fogalmazványokat. A jelentésírók bizonyos értelemben kezdtek részévé válni a történetnek, belenyüzsögtek a történetbe, abba az elbeszélésbe, melyet Susánka (és később Selyempina) no meg persze Zsigó bátyánk főszereplésével agyaltak ki az Agyközpontban. (De hogy ki agyalta ki magát az Agyközpontot, ez még kérdés marad egészen Zsigó bátyánk őszi, azaz szezonkezdeti elmúlásáig.) Jelentésíróknak kívül tágasabb! – fogalmazták meg a követelést az Agyközpont határozottan fogalmazó sejtjei, de aztán belátták, hogy ez képtelenség, mert hiszen, miből építkezne az Agyközpont, ha nem éppen az elé beterjesztett jelentésekből? Az Agyközpont e téren is rezignációra kényszerült.

Egyszóval: miféle kép bontakozott (alakult) ki Susánka előéletéről a Zsigó bátyánkkal folytatott első beszélgetésből? – kérdik most az Agyközpontban.

Zavaros, színes, homályos. Sziporkázóan változatos, zavarba ejtően sokféle. Elegyes, kevert – a jelzők egymás nyakába hágnak. És éppen ez az, ami nem tetszik az Agyközpontban, hisz ott a két- vagy sokértelműséggel szemben mindig az egyértelműségnek nyújtottak pálmát.

Egyesek azt állítják, hogy állítása szerint vidékről pár éve került a székesfővárosba. Mások szerint azt mondta Zsigónak e bizonyos első beszélgetésen, hogy gyermekkorában sokat nélkülözött. Hogy anyját korán elveszítette. Hogy apját korán elveszítette. Hogy apját és anyját egyszerre vesztette el. Hogy szülei halála után a nagybátyjánál üttött szállást. Hogy volt egy „Kutya” becenévre hallgató öccse (bátyja?) is, aki rendszeresen verte, mégpedig szíjostorral, mások szerint bikacsökkal. Hogy apja, és ennek halála után nagybátyja is kétes célokkal közeledett hozzá. Hogy már lányka korában megszerítette a falu tanítóját és plébánosát (mások a kántorról és a körorvosról beszélnek). Hogy e zaklatások elől szökött fel a székesfővárosba. Hogy első éjszakáját a pályaudvaron töltötte. Hogy első éjszakáját egy lecsúszott szállóban töltötte. Hogy első éjszakáját egy padon töltötte. Hogy nem töltötte sehol, mivel hajnalban érkezett a székesfővárosba. Hogy hamarosan a Rézserpenyősben nyert alkalmazást. Hogy előtte kézilányként dolgozott a Vasfazekasban. Hogy nagy kedvvel olvas detektív-románokat, szerelmi beszélgetéseket, szobája falát elborítják a színjátszás szebb keblű delnőiről és szédítő bajszerű amorózóiról készült fotográfiák. Hogy párnája alatt vérforraló pózokban hempergő emberekkel készült fotókat őriz. Csendes, rebbenő arcú lányka (vagy: vadóc tekintetű démonica); haját kontyban hordja; haját leengedve viseli; rókaszerű fürtjei kígyókként gomolyognak; búzaszőke tincseit két copfocskába fonja; haja ticiánvörös vagy gesztenyebarna; van egy anyja okozta holdsápadt sebhely a jobb (bal?) szemöldöke alatt; hasán jól látható a vakbélműtét nyoma; cigánybarna hasa makulátlan bőrű; szeme tüzes fekete, (zöldmacskás) mások szerint balatonkék – és így tovább, az ellentétes állítások száma oly nagy, hogy az Agyközpont zúgni kezd, majd mozdonyként zakatol, és ekként alig képes a tisztánlátásra. Ruhatára kopottas, egyetlen barna ködmönkéje fölöttébb viseltes egyrészt, selyemszoknyák és harisnyák, a kebleket kiemelő parfümös míderek halmozódnak öltözőszek-

rényében másrészt; semmiféle szekrénykéje nincs, ruháit az ablaklincsen szellőzteti; ünnepi cipőjén korommal kendőzi a foltokat; csizmáinak, topánkáinak, kalapjainak arzenálja megbolondítana egy kalandornót is; arcát sosem festi, csak macskamosdással frissíti reggelenként; különféle színű és fodrászolású parókákból legalább egy tucatot tárol elegáns bőrkofferjában, míg szépítőszerei külön polcon roskadoznak; csak egyetlen darabka szappannal rendelkezik, ha mosdásra engedi lesoványodott testét, a legkülönfélébb fürdőolajokat, kencéket használja, mikor ledörzsöli elkancásodott combját, izmosan remegő tomporát – ki tudná felsorolni a különféle ellentmondásokat? Az Agyközpont bizonyosan, de kérdés, mire vezetne ez? Semmire. Ezért alábbhagy az előszámlálási kedv. Különösen akkor, ha a sejtek belegondolnak egy alább taglalandó megsemmisítő sejtelemben, amely – van-e sejt, ki tagadni merné? – bizonyos fokig szükségszerűen következik az előbb fölvezetett ellentmondásokból.

Mert komótosan tanulmányozva a beérkezett jelentéseket, darab idő után minden eddiginél nagyobb zavar jelei mutatkoztak az Agyközpontban. A betérjesztett jelentésekben feltűnt ugyanis bizonyos Selyempina, akit csak a legnagyobb jóindulattal (?) vagy képzelőerővel voltak képesek Susánkával azonosítani, noha sok, sőt szinte minden jel arra mutatott, hogy a valószerűtlen a legteljesebb mértékben valószerű, vagyis hogy Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy. Ez a valósághasadás szinte hasadást okozott az Agyközpont reális sejteiben. Az Agyközpontban leszűrt tapasztalat számára Susánka bár kissé kacér, enyhén hiúcska, de azért alapjában rendes, nett, szappanillatú lányka volt, ártatlan a szó minden értelmében; fiatalsága és tisztakörmű üdesége, harmatos kifürdöttsége okozta, hogy előbb a férfiak tekintetének keresztüzébe, utóbb vágyakozásának középpontjába került, noha ő maga nem sokat tett a híművölés, férfiszédítés terén, hisz azért csak nem volt hibáztatható, hogy lesütött szempillái, csigásan leomló rókaszínű (búza-

szőke?) haja, enyhén telt, őszibarackos érettséggel daloló (ringlóló!) dereka olyannyira megvadította a környezetét, hogy a Rézserpenyős vendégei, de az ott dolgozó pincérek, szakácsok, sőt pikolófiúk ugyancsak bestiális, mindenre elszánt udvarlási ostromba fogtak, mely kezdődött valamiféle kamaszos virágküldéssel, apró bókokkal, figyelmeségekkel, ábrándos, vagy annak szánt szemjátékkal, folytatódtól viszont alig (vagy ügyetlenül) leplezett tolakodással, a lányka hátának, karjának, olykor keblének mintegy sub rosa megérintésével; jöttek tehát a véletlennek eljátszott összeütközések mosogatás közben, odadörgölözések tányérszámoláskor, odasimulások pohártörlésnél, fedőemelgetésnél, serpenyővizsgálatnál, melyek aztán lusta pofonkával megerősített (aláhúzott?) kosárban részestültek, hogy aztán a megfejetlenül sajgó hímvágy átcsapjon pénzt, fejet és nyaklót vesztett őrjöngésbe, melyek a lányka ablaka alá rendelt éjszakai szerenádokban, virághegyek küldésében, láb elé borulásokban, hajtépésekben, bajuszrángatásokban, szuicídiummal (pisztoly!) való fenyegetésekben lelték föl a maguk vészterhes kulminációs pontjait. Ám voltaképpen kisülést sosem regisztráltak a jelentésekben és ekként az Agyközpontban sem. Semmi nem sült ki és el a jelentésekben. Nem ugrott ki senki az ablakon; revolverét eldurantva nem loccsantotta a Rézserpenyős rózsákkal megfestett levesestáljába agyvelejét; nem zabált mérget ebédre, nem evett meszet, nem vágta fel különféle gőzkamrákban vagy privátkádakban ereit, senki nem zsinegelte föl magát a padláson vagy az úriszobában, a Rézserpenyős tisztán tartott konyhájában nem ugrott bele senki a forrón zubogó mosogatóvízbe, és senki sem vetette magát a zajló folyóba, hogy a jégtáblák közt lelje vízhalálát. A jelentések nem tudnak beszámolni semmi ilyesmiről.

De annyi azért kisült, hogy Susánka ártatlan volt, míg Selyempina bűnösnek bizonyult. De annyi tehát kiderült, hogy Susánka nem volt teljesen ártatlannak mondható, hiszen Selyempina teste együtt dalolt a lányka izzadékony és ártatlan bőrével. Mert mit vagy kit láttak a vendégek és a Ré-

zserpenyős dolgozói Susánka hóvirágtiszta negédeskedésében? Kit alázatos mosolyában, szorgalmatos sürgölődésében? Kiról adott fenyegető hírt a lábán gyermekszajhásan megfeszülő neccharisnya? Hát Susánkában vajon nem

Selyempinát pillantották-e meg vérbe borult szemeikkel, vajh nem Selyempina felé mozdultak-e lázaktól égő végtagjaik? Mert hát hogyan vadíthatott meg volna bárkit is a hegyipatak-illatú Susánka? Amikor Susánkát akarták maguk alá gyűrni, valójában nem

Selyempinát kívánták-e megvonagolva-meglovagolva látni vértolulósos ágyékuk alatt? Ha Susánkában benne élt és együtt mozgott Selyempina, akkor vajon Susánka ártatlan volt-e valóban és teljesen – ez a kérdés foglalkoztatja most az Agyközpont erotikusan kiképzett sejtjeit. És még egy, nevezetesen az, hogy vajh Zsigó bátyánk meglátta-e az üvegtiszta Susánkában a zűrzavaros Selyempinát? Észlelte-e a káosz lányát, aki Zsigó régebbi káoszista életét idézte fel lebírhatatlan erővel? Kérdés mindkettő, mégpedig megválaszolendő. De erre később kerít sort az Agyközpont, ha egyáltalán. Mert azt reméli, a történet mintegy önmagától, önmaga észjárásánál fogva ad választ ezekre a kérdésekre.

És ekkor megpendül egy mindezeknél talán még fontosabb kérdés, melynek megválaszolásától az Agyközpont, ha nem is mindent, de roppant sokat remél. A kérdés pedig ekként szól: Szerelem volt-e amit Zsigó a lányka iránt érzett? Szerelem volt valóban? – kérdezgetik kíváncsian az Agyközpont nyughatatlan sejtjei. Szerelem és kész, egyszerűen csak szerelem? És ez lenne a pofonegyszerű magyarázat? Ez lenne a végső oka a történet elején lefektetett megállapításnak, hogy Zsigó bátyánk vénségére megbolondult? Hogy zilált hajjal rohangált egyik kocsmából a másikba, hogy éjjelente órákat álldogált Susánka ablaka alatt féltékenységtől szétmárt szívvel, látomásoktól nedves fejjel!? Ez lenne az ok?! És ekkor az Agyközpontban belátják, hogy indoknak ez nyugodtan elegendő, hisz a sze-

relem valóban képes arra, hogy csontja velejéig megrággjon valakit; hogy kifordítson egy embert a maga világából és aztán magából a világból is teljesen.

A kérdés megcsendült, de válasz egyelőre nem érkezett. Csak lassan a testtel.

Mert előbb másról kíván elgondolkodni az Agyközpont. Arról nevezetesen, hogy hogyan bonyolódott Susánka és Zsigó bátyánk közt a történet, hogy első éttermi találkozásuk után, hogyan alakult a folytatás, hogy a közös andalgásokat, kalapvásárlásokat, vurstlilatogatásokat et cetera, követte-e valami döntőbb jelenet, követte-e valamely áttörés, mint azt egy harciasabb sejtcsomó fölvetette. Hát soknak nem sok történt, mert Susánka nemigen mozdult el szobácskájából, és még a zsigói hívásokra is csak nagyritkán hallgatott; Susánka ágylakó volt ugyanis.

Igen, Susánka ágylakó volt, ebben szinte teljesen megegyeznek a jelentések. Ágyában étkezett, olvasott, ábrándozott, ágyában élt. Ha megjött a munkából, netán városi csatangolásából, rohanvást lerúgta cipőjét, lehányta az ágya előtti szőnyegre ruháit, kapkodva lötybölte le gyöngyösen izzadékony testét a sarokban rézállványon basáskodó porcelánlavór fölé hajolva, hogy aztán egy apró sikkantással, (sóhajjal?) negligséiben, egy kis trikóingben azaz „masamód”-ban (Zsigó szava!) vesse magát párnái közé. Ágyában és ágyából épített magának menedéket. Nem, vagy alig használta a macskakarmoktól fölszántott zöld bőrfotel, nem ült bele a vedlett karosszékekbe, melyek persze mind a hajcsavarós főbérlnő tulajdonai közé tartoztak, mert a lánykának, kopott ködmönkéjét (no meg két pár neccharisnyáját!, kiáltanak fel bizonyos jelentésekben) leszámítva szinte semmije sem volt; e téren nem lehet kétely, és az Agyközpont nem is támaszt ilyen-félet. (Annál nagyobb megrökönyődéssel olvasnak majd a Susánka ágyából kikelő Selyempina vérlázító ruhatáráról.) Nem olvasott az arcpakolásos tulajdonosnő sötétzöld bőrfoteljében (egyesekek szerint olvasni, ha egyáltalán, csak szótagolva tudott), nem főzött a konyhában (a folyton leége-

tett rántottán kívül másra nem volt képes), nem írt levelet a billegő asztalon (egyesekek szerint írni alig, inkább csak számolni tudott), nem is írhatott volna, hiszen nem volt kinek; nem, Susánka minden tevékenységét az ágyban gyakorolta, melybe odúvájó kisállatként hordta be emléktárgyait, képes magazinjait, többnyire a Rézserpenyős maradékaiból összeállított könnyű vacsoráját. (Így aztán bizonyos morzsák is fellelhetők voltak a lepedőn, állítják egyesek. Mi több csirkecsontok az ágy mögé esve.) De főként ábrándozással teltek szabad órái, napjai, éjszakái; a tulajdonosnő roppant térfogatú nászi ágyában kiterülve, bevackolódva meleg paplana alá, fél vagy egész meztelenségében, egy könnyű bugyikában, combközépig felnyaló harisnyában, netán hálóingben vagy rövid kombinében (vagyis miként állítólag Zsigó nevezte: „masamódban”) Susánka átadta magát a bőre alatti világ szemléletének (egy szerföltt fellegjáró jelentésíró megfogalmazása ez). Órákon át hallgatta szíve dobbanását, kedves gyomra panaszhangjait (mert kissé beteges volt állítólag e lányka, gyenge emésztésű, szeszélyes bélrendszerű, rendszertelen székű), vagy egyszerűen csak a vér zubogását vékony bőrrű hasfala alatt, parasztos izmú combjai között. Jól kifüleselhető volt a sejtvilág munkálkodása, hiszen ha nem ütött ki tűz a negyedben, csend volt e szálláson, az utcai zörejek átszűrve érkeztek Susánka ágyához, akárcsak a hajcsavarós szállásadónő traktusa felől odalopakodó surrogások, motozások, edénycsörömpölések. (Mert, így a beszámoló, olykor éjjel is, meglehetősen nagy mozgás volt tapasztalható a tulajdonosnő ház táján.) Mindeme zajokat fülelte a lányka, tágra nyílt szemmel, félig nyílt ajakkal, és csak akkor rázkódott meg rémülten, ha néha egy madár árnya csirregve átrohant ablaka előtt.

Benne élt ágyában, a lepedőn lebegve szemlélődött.

Nem akadtak ügyes-bajos dolgai a városban, hiszen - Zsigón kívül! - nem volt itt senkije és semmije, nem hívták bálókba, estélyekre, premierekre, zsúrokra, vernisszázásokra, nem voltak barátnői, rokonai; számos, oly-

kor zenés szerenádöt adó udvarlójáról tudomást sem vett, és az állatkert rendszeres látogatását leszámítva alig mozgott ki szobájából. És őt sem látogatta senki, nem hozott számára levelet a postás, nem csöngettek be váratlan látogatók, hogy magával ragadják valamely bálba, vidám összejövetelre, piknikezni a szabadban, eldalolgatni egy zöldvendéglőben. Lelke szálegyedül pisláskolt szűz testecskéjében.

Benne élt ágyában, odabentről szemlélődött.

Olykor kézbe vette élete bizonyos szakaszaiból megmaradt különféle szuvenirjeit, egy gyermekpajzs méretű mézeskalácsszívét („Ich liebe Dich” felirattal, amint egy jó szemű jelentésíró megfigyelte), egy kopott (és feltehetően hiányos) jóskártyapaklit, egy dróton rángatható manócskát (krampuszocskát?), egy felhúzható zenélődobozt (a Für Elise dallamával), és a hajdanán vad éjszakákat végigszenvedett franciaágyban velük múltatta a lassan telő időt. Szuvenir-szívét a kezében tartva ugrált a kis krampusz a zenedoboz dallamára – Susánka kacagott, és hátravetette testét lepedőjén. Néha dolgozgatott is, magával vitte varrókészletét, és a falvédőnek dőlve törökülésben foltozgatta foszladozó toalettjét. (Ilyenkor ringatózva dalolgatott, írja egy jelentés.) Máskor divatlapokat, „dámaszemléket” (mondta állítólag Zsigó), képes magazinokat, színházi újságokat lapozgatott-nézegetett, mígnem pillái elnehezedtek, tagjaiba mákony költözött és a lányka puha álomba szenderült. De álma rebbenő volt, könnyen ijedős, ekként éjszaka gyakran fölriadt, és forró ágyából kikandikálva elnézegette az illusztrált lapokból kivágott és a falra kiragasztott portrékat, melyek közt Zsigó bátyánk is fölfedezhető volt, egy hajdani, még induló szellemfejedelmi korszakából származó arcképével. Az előszobában sarokba lökött papírhalomból, egy csődöt jelentett, elsárgult színházi lapból került elő a portré, és Susánka (miként a jelentésírók nagy része) fel sem ismerte volna a kihajtott gallérú, szakáll- és bajusztalan Zsigó öcsénket, ha nem tájékoztatja a kép alatti felirat, melyet a lányka kis

állatként mozgó ajakkal silabizált le. De legtöbbször csak eldőlt; a kis fekete, arannyal szegett „masamódban” bedúrta izzadákony testét a párnák közé, kezét combjai közé szorította és átadta magát képzelgéseinek. Mert a fülelően és nézegetően túl legkivált ábrándjait ápolgatta-pácolgatta itt az ágyban, fejét mélyen befúrva paplana sötétjébe – ettől nem tágítanak az Agyközpontban, és olykor el is képzelik e susánkás félkábulatokat, melyeket egy-egy pohárka (a Rézserpenyős pincéjéből származó, Mocsári pincér által ajándékozott) bor elfogyasztásával tett még bődítőbbá. Ilyenkor, legalábbis ezt állítják bizonyos jelentések, látta magát gyermekként, látta magát kis falujában tipegve, aztán ott állva apja (anyja?) koporsójánál, a plébános irodájában, a körorvos rendelőjében (ahol állítólag takarítási feladatokat látott el). Látta magát a péknél, aztán lisztes kézzel a templomban az oltár előtt; látta a vonaton, látta a főváros pályaudvari túlmozgásában. Látta mindezen helyzetekben magát, és nem értett semmit. Nem értette a hímindulatokat, nőlendületeket, nem értette a falu (és aztán a város) embereinek ide-oda törekvését, sokfelé futását, sertepertelésüket, mindenén végigtaposó talpukat, minden után kinyúló karjaikat, mindent megrágó szájukat, mindent megemésztő gyomrukat. Nem értette (teszik hozzá az Agyközpontban) a világ lefolyását mozgó akaratot, ő, akinek semmiféle akarata és célja nem volt, legfeljebb annyi, hogy rendben szervírozza az ételneműt, vagy hogy sósperecet rágcsálva olykor elbeszélgessen Zsigóval, vagy eljárjon rendszeresen az állatkertbe, vagy éppen az, hogy elábrándozzon múltja bizonyos emlékképein a saját bőréből egyre inkább felforrósodott paplan alatt. De az emberi világ nem engedte, hogy pusztán növényként, a maga köré szőtt csöndben vegetáljon, folyvást válaszokat követeltek tőle olyan kérdésekre, melyeket Susánka nem is értett, gondolják az Agyközpontban.

És aztán félkábulatában látta magát egy másik életben, melyben nem Susánkának hanem Selyempinának neveztek. Látta magát különféle színű és fésülésű parókákban, a

földet söprő vagy netán csak a térdét alig fedő bikabolondító ruhákban, a hetyke keblét kibiccentő, félkosaras melltartókban, fűzőkben, csipkés bugyikákban, melyek elől csokolózó galambokat ábrázoltak, ám hátul csak két pántban végződtek, ekként szabadon hagyva mindkét nyílását, és ha előredőlt, a vékony selyemrésen át felderengtek a testnedveitől lilásan fénylő barázdái, nem kis lihegésére a körülötte dolgozó hímtársadalomnak. Mert e képzelgéseiben roppant férfimozzgalom támadt körülötte, és a szűz Susánka álmában Selyempina számba vette a különféle nadrágokból változatosan kimeredő hímtagokat, a nagyokat, vastagokat, az egész hüvelyt kitöltőket, a szívéig felhatolókat, a segge lukában vért fakasztó radikálisakat, a barnákat, lilásakat, sápatagokat, a kissé oldalra hajlottakat meg a hetykén felmeredőket, a kisebb méretük miatt a szopásra alkalmasabbakat, a felduzzadt vagy éppen lagymatagabb zacskójú ágyékokat, észbe vette a csiklóján, szőrein legelésző nyelveket, a fürgéket és gyorsjárásúakat, a mélyen benyúlókat, az olajosan sima vagy érdesen reszelős felületűeket. Susánka álmaiban Selyempina félreacsúszott vendéghajban vad kéjjel szolgálta ki e vörös bütykű hímtagokat, mindkét nyílását alázatosan odatartotta a lökéseknek, nyelte, szívta, mellére, arcába engedte a fehér tajtékot, mely aztán odaszáradt, ám a lány nem törölte le, hanem büszkén hordozta végig a városon porcukrosan derengő orcáját. Susánka ilyes álmaiból többnyire rettentő fejfájással ébredt, és szorongásaira csakis az állatkertben lelt írt, állítják határozottan bizonyos elemző sejtek, melyhez a jelentések hozzáteszik a magukét, miszerint az éves bérlettel Zsigó bátyánk ajándékozta meg Susánkát.

Maga Zsigó sosem ment a lánykával az állatok közé („elegen vannak a Dalszínházban”, mondta volna ebédezés közben, „ha már mindenáron kert, akkor sírkert legyen”), de mivel ismerte a pincérlány vonzalmát, örömmel abonálta a belépőkártyát. És miközben a cintermi padok egyikén üldögélt, szivarja végén darvadozva nagyon is elképzelte a lányka állatkerti bolyongásait, állítják a jelentések, hisz

mi más dolga maradt az öregedő kottatárosnak, minthogy Susánkáról ábrándozzon? Hétfő és kedd, mindig kora délelőtt – ezek voltak Susánka kedvelt állatos napjai. Gyermekzsivaj, felnőttzakatolás (ez Zsigó bátyánk szava, állítólag) nem verte fel ilyenkor a park csendjét;

Susánka a lombok permetező zizegését füelve lépett előre, kezében zörgős stanicliban kispogácsa, melyet a bejáratí árusnál vásárolt rendszeresen. Kijárt körei voltak járásának, gondolta Zsigó az Agyközpont szerint: előbb, két pogácsa elmajszolására elegendő úton, a szabadtéri madárketrecet kereste fel, a zacskó harmadik pogácsája szépen feltördelve a morzsákért szárnyat borzolva tülekedő gémeknek, tokás pulykáknak, pengearcú sirályoknak, rojtos mellényű keselyűknek meg egyéb íromba tollú, hártýás lábú csőrösöknek – Zsigó, felületesen ismerve a madárvilágot, még képzeletben sem tudott nevet adni Susánka kétlábú, tollas teremtményei nagy részének, szólnak a jelentések.

A halott szemű madarak pletykás, folyvást lakodalmas kedvű sokadalma roppantul taszította Zsigót, mi több, egyenesen undort érzett bögyös burukkolásuk, duplanyelvű csattogásuk, kloákás lüktetésük elgondolásakor, ám Susánka ott állt a ketrec előtt és keze újabb pogácsahajtásra lendült, és a temetői padon ülve az öregedő kottatáros „szívrerogyott térdde” (az egyik legrátermettebb jelentésszerző tollából) gondolta el, miféle kedvesség és kecs volt e mozdulatban. Aztán még két gyerekpogácsa (juhtúrós meg sajtos), és Susánka máris a zebrák, zsiráfok ketrecénél állt. Itt a patás lábak ereje nyugózta le, gondolta Zsigónk a temetői padon, meg a bőr harsány geometriája, nem is szólva e kissé darabos mozgású állatok megkapó idomtalanságáról, tekintetük vonzó ürességéről. A test butasága itt látványosan jeleníti meg a szellem távollétét, és ez bizony a legkevésbé sem ellenszenves, gondolta Zsigó feltápázkodva a padról, hogy kisvártatva egy másik tetemet rejtő kő mellé lépjen.

Gyerekhullát jelölt a virágesőben fürdő márványkereszt, Zsigó ezt könnyedén megállapíthatta az arannyal be-futtatott évszámokból. Hajléktalan madarak reggeliztek a maszatos kőlapon. Zsigónk körbenézett és döbbenen látta, hogy valóságos kis hullaóvodába jutott, apró, cop-fos lánykák, örökké lehorzsolt térdű nebulók vesztették el egykor tejfogaikat a kereszttek, kövek alatt; mindegyre csak három, négy, legföljebb öt év jött ki, ha Zsigónk ki-vonta egymásból az odarajzolt számokat. Beleült e kiter-jedt halott-bölcsőde kellős közepébe, újabb szivarra gyűj-tott az öregedő kottatáros, lábát keresztbe vetette a pa-don. Susánka is továbblejtett – gondolta Zsigó, gondol-ja az Agyközpont –; utolsó pogácsáját majszolva közelítet-te meg a ragadozók ketrezeit, már érezhető volt a nyer-sen befalt és megemésztett hús bűze, nyugtalan hörgé-seket, fogcsikorgatásokat kínált a közeledő lányka felé a meleg tenyerű szél. Pogácsáknak kívül tágasabb, mondta volna maga elé Zsigónk, aki elborulása, vagyis Susánka őszi, szezonkezdeti megismerése óta egyre gyakrabban be-szélt fennhangon kocsmás asztaltársai kisebb, dalszínházi kollégái erősebb megrökönyödésére. Mert noha a kricsmik népe magánszónoklatokat tart, írják bizonyos jelentések, azaz többé-kevésbé mind magában beszél, magában be-szélő társainak itt mindössze az adott kaján összenézések-re okot, hogy egy fölöttébb nobilis öltözetű úr lökte ki a világba belső monológja némely zárszavát. Pogácsáknak kí-vül tágasabb, mondta tehát maga elé az idősödő kottatáros, ám az Agyközpont elemző sejtjei szerint az már korántsem egyértelmű, hova is szánta e szavakat, a nagyvadaknak vagy a kisedhulláknak címezte mondatát. Ám annyi bi-zonyos, állítják a jelentések, hogy tetszett neki a mondat-ka, olyannyira, hogy még kétszer elismételte, aztán térdé-re csapva föl kacagott. Ám torkára fagyott nagyhirtelen a kacagás, mert hangok támadtak a föld alól, gyermekhan-gok jelesül, vékonyka ciripelésű kórus zengett; nem, állítják

egyesek, zümmögött inkább, döngicsélt-gógicsélt (a jelentések nem képesek megtalálni a megfelelő szót ezúttal sem).

Kik énekeltek?

Kérdi az Agyközpont, kérdi Zsigó.

A korán elhaltak kara szólt sápatagon a giliszta-rágtató föld alól, a kisedcsontokból áradt a karének a padon darvadozó Zsigó alatt. Szövege nem volt e dalnak, állítják határozottan a jelentések, hogyan is lehetett volna, vonogatják a vállukat bizonyos jelentésszerzők, míg mások határozottan azt állítják, hogy nagyon is érthetően szólt a dalocska, mégpedig ekként: „Be szép a rét, mesés a lét, gyökér-világ, óvja fiát!” Ilyen együgyű dalockákat hallott ki a föld alól az Agyközpont. Ráadásul c-mollban, mint Zsigónk tanult füle könnyedén megállapította.

Eközben Susánka, mit sem tudva a padon mollban vergődő Zsigóról, lenyűgözve bámulta a fekete párduc ketrec és látogatógyűlölő járását, szeme sárgás tüzet, meleg talpa surranását a barnás padlaton. A tigrisek bajsza mindenél hetykébb, gondolta talán a lányka, ám arról hallgatnak az Agyközpontban, vajh eszébe jutott-e Zsigó bátyánk a jaguár vagy a gepárd ásító szájának megpillantásakor. Fölötte valószerűtlen, hisz az idősödő kottatáros a legkevésbé sem emlékeztetett egy ütő kész talpú fenevadra (annál inkább emlékeztetett Selyempina, vélik egy sejtalmazok); nem, mondják bizonyos kaján jelentések, kopott középemlősnél nem vitte többre Zsigó bátyánk, különösen most, amint szivarját rágva elborongott a langy napfényben ejtőző temetői padon. Dohánylében pácolt szájüreg, lerombolt fogsor, ablakrengetően horkoló fej – ne soroljuk tovább!, int az Agyközpont –, ez a bűnösen elhasznált, már a szemétdombra készülődő sejtalmaz ugyan hogyan is elegyedhetett volna Susánka nimfás üdeségével, harmatban érlelt keblével, egész mesebeli szűziességével!? Nem, még gondolatban sem – gondolja az Agyközpont, gondolja Zsigó, gondolja a világ. Dehogy gondolt Susánka Zsigóra, mikor kilépve a vadketrecből, a lemondó fülű elefántok kifutójához

járult. Mert, gondolja az Agyközpont, Susánkának voltaképpen nem is volt emlékezete, ez csak akkor működött, ha aludt, álmában ilyenkor iromba, selyempinas képek kerge-töztek, ám ébren a lányka csak azt észlelte, amit látott, hal-lott, most éppen a vihart hírlelő szürke felhők összehúzását a zörejtelen égen. Látta Zsigónk is ezt a viharjós elborulást, látta nyilván ott a temetőben, bár korántsem bizonyos, hogy ugyanazokat a felhőket látta elborulni. Ám a ruhájukba kapó szél ugyanaz volt, hosszan kinyúlva, önnön lehetét szertekígyözva burkolta egybe az egymástól oly messze álló két embert, Susánkát és Zsigót, akik most fázósan össze-fogva mellükön különféle ruhadarabjaikat elindultak a Ré-zserpenyős felé, egyikük ebédelni, a másikuk kiszolgálni, szolgálni Zsigót, ezt a temetőből most útjára induló meg-rögzött ebédezőt.

Így történt ez nem egyszer, így történt ez egy évig, ősztől ősziig, egy operai szezonon át, többnyire hétfőnként és keddenként meg hétvégeken állítja az Agyközpont, hogy aztán Susánka felszolgálás közben élénken beszámoljon kedves állatai aznapi étvágyáról, magaviseletéről. Ám a lányka (ebben megegyeznek a jelentések) sosem érdeklődött Zsigótól, mit látott, tapasztalt aznap a temetőben, leg-feljebb az opera műfaját gúnyolta folyvást évődve, legfö-ljebb egy magánénekes szeszélyei felől érdeklődött élén-ken, akit netán látott az olvasmányai java részét („zömét!” – kiáltja egy jelentésíró) kitevő színházi étellel foglalkozó illusztrált zsrnálóknban, vagy olykor személyesen is, noha távolról a Dalszínházzal (és ekként a Rézserpenyőssel is) szemközti nevezetes kávéház teraszán. Így csevegtek Zsigó jóétvágyú levezése, desszertezése közben (a szomszédos asztaloknál étkezők néha gyűlöletes, néha szemrehányó, néha irigy pillantásai hálójában), hogy olykor, többnyire a hét végén együtt induljanak hazafelé, mármint Susánka utcája irányába, mert az öregedő alkalmi sűgő nagy kedvvel kísérte haza hölgyét, hogy aztán a kapualjban... Na de erről később gondolkodik az Agyközpont.

És ha már itt tart, egy nevezetesebb kérdést intéz a benne robotoló sejtek hadának; röviden és velősen: Hogy ha az állítások szerint sokszor hazakísérte, vajon Zsigó bátyánk járt-e Susánka lakásán? Melyről erős a vita a jelentésekben, következésképp az Agyközpont sejtjeiben ugyancsak. Hogy megfordult-e szállásán, ágyhelyén (mert abban megegyeznek a jelentések, hogy lakásnak nemigen volt nevezhető az aprócska szoba, melyet a lányka – konyhasználattal – a város egyik nem túlságosan selejtes, de nem is hivalkodóan gazdag kerületében bérelt egy tűzoltólaktanya zajos szomszédságában) – nos, ez a kérdés megosztja az Agyközpont elemzésre mindig könnyen kapható celláit. A délutáni és főként esti hazakísérésekben, a közös, bulváros andalgásokban senki nem kételkedik; úgy vélik, ezek valóban megestek, Zsigónk ténylegesen elhatolt Susánka bejáratáig, pontosabban csak a kapuig, a leveles tésztaként hámló kapualjig, de tovább, az ajtónyílásig és -nyitásig már nem jutott, áll a jelentések zömében. Idáig tehát semmi ellentmondás, semmi hézag, ami könnyed mámorral tölti el az Agyközpont agyonterhelt sejtjeit. Más jelentések ellenben, és az Agyközpont, noha kényszeredetten, mintegy kötelességszerűen áttanulmányozta ezeket is, azt állítják, és festik le érzékletesen, hogy Zsigónk (a hajcsavarokkal tűzdelt fejű tulajdonosnőt megvesztegetve?) a lányka szolgálati beosztását ismerve, távollétében többször is behatolt szobájába, és ott aztán lélegzet-visszafojtva hallgatta az utcáról bevisongó tűzriadót; később fölocsúdva szemügyre vette a szobácska kopott berendezését, a szúharapta ruhásszekrényt és polcai szegényes tartalmát; rátüport a molyette szőnyegkére; beleült az ingerülten visszarúgó fotelbe, megbámulta a falakra kitűzött színes anzikszkártyákat, néhány köztapsot aratott amorózó és drámai szende fényképét, továbbá bizonyos literatúrailag győztes mellkast és arcot, köztük egykori sajátját is, melyet azonban nem ismert fel, vagy ha mégis, eltagadta maga előtt; végigsimogatta Susánka gyermeklánykori ködmönkéjét, az ablakilincsre akasztott pincérlblúzat, a ra-

kott aljakat; sőt a beszámolóok szerint takarosan megve-
tett ágycsónakát, odakészített hálóingecskejét, továbbá a „masa-
mód”-ot is megtapogatta volna, mi több, felajzott orrával
állítólag beletúrt az ágycsónakába. (Miközben a fekhely alól a
sárga szemű Folti macska vigyázta mozdulatait.) Továbbá:
állítólag végigkutatva a lányka polcait, vékonyka irattárát,
szerelmesleveleket fürkészve, a lány megcsalásban va-
ló bűnösségét alátámasztó tárgyi bizonyítékokat kutatva,
mert tény és való, hogy eszelős féltékenységében már
idáig alacsonyodott az öregedő kottatáros. (Persze mit
sem talált.) Ám mindeme jelentések meglehetősen fölüle-
tesek, telve zavaros, gyermetegvágyképzetekkel (az egyik
beadványban például Zsigónk Susánka nagybátyjának adta
ki magát a rózsákkal kivert pongyolát hordó, hajcsavarós
tulajdonosnőnek – mily nevetséges!), ellentétben egy bizo-
nyos leirattal, mely az Agyközpont szerint minden figyelmet
és ekként minden elemzést megérdemel.

És ekkor az Agyközpont ismét bekéri és átadja analízisre
az előzetes becslése és régebbi ismeretei szerint különösen
érdekes, már-már meghökkentő (a Pormacsákák között mun-
kacímét viselő) jelentést, melyben határozottan azt állítják,
hogy Zsigó nem csupán járt Susánka lakásán, hanem ott is
töltötte az egyik éjszakát.

Megdöbbsentő.

Mellbevágó.

Valamint egészen hihetetlen.

Hogy Zsigó Susánkánál éjszakázott volna? Nem, ez nem
és nem megy az Agyközpont fejébe, és csak akkor mutat-
kozik némi megkönnyebbülés, amikor kiderül, hogy nem
az egész éjszakáról, hanem annak csupán egy részéről,
az éjszaka egy sötét szeletéről van szó mindössze. Mint-
egy görbe este után érkeztek Susánka tűzoltókocsikkal
agyongerhelt utcájába; bérkocsival, mert késő lévén, az
idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) ragaszkodott hozzá,
hogy a különféle kulináris élvezet után hazafuvarozza höl-
gyét. Igen, az Agyközpont szájtáti megrökönyödésére a
„görbe este” kifejezés szerepel a jelentésben, mégpe-

dig egyértelműen és idézőjel nélkül; és a szakadatlanul stilizáló sejtek persze nem késlekednek feltenni a kérdést, mit jelent ez voltaképpen? Kicsapongást, néminemű zülleszt, súlyos lerészegedést vagy egyszerűen csak szalonspiccet? Teli szájú röhögést vagy pusztán közös vihogást, összemoszolygást alkalmanként? Tán valami lecsúszott bejzliben, lócsárdában, mulatták az időt Susánka és Zsigó bátyánk? Idegszagató lőrét ittak strapasöntésekben, vagy hordóalján lankadó sörrel macerálták gyomrukat, ezenközben utcaseprők társaságában verték netán a blattot vagy csattogtatták a dominót valamely döngölt padlatú szürcsöldében? Vagy épp ellenkezőleg, képzeleg tovább az Agyközpont maga elé terítve és átnyálazva a jelentést, valami nóbel restaurációban rezerváltattak intimke, virágdíszes sarokasztalt, ahol a manikűrözött kezek segítették le Susánka térde alá leomló, picinyég kopottas fekete kabátját, hogy aztán az ámuló vendégsereg előtt felragyogjon hófehérkés vállára két vércsíknyi pánttal fölérősített, gyöngyökkel kivert sötétlila krepdesinruhája, melyet a lányka kátrányfekete parókájával együtt csekély befolyása teljes latba vetésével Zsigó direkte erre az estére szerzett meg a Tosca jelmezállományából, míg ő maga boldogult úrfikorából visszamaradt, a zálogházi becsüszasztalt nagy nehezen elkerült szmokingjában gigerliskedett? Vagy valami demi-monde bárba látogattak el, ahol a pultnál ülve alattomos koktélokot kevertettek maguknak a cipőpertlibajszú mixerrel, miközben lábukat kamaszként lógázták a magas üléseken, jeles megrökönyödésére a környéket uráló óraláncos háztulajdonosoknak? A jelentés nem fogalmaz egyértelműen, mindenesetre több lehetőséget is megpendít, végül az Agyközpontban azt feltételezik és fogadják el végeredményként, hogy Susánka és az öregedő kottatáros többféle nivójú és publikumú helyen bonyolította eme görbe estét, mely ekként még görbébben hajlott, kanyarodott, ívelt, olyannyira, hogy Susánka kátrányvillogású és dugóhúzó-göndör operai parókája, akár az este, félrecsusszant – mi tagadás, többször is. Inkább elegyes volt ez este,

gondolják az Agyközpontban, lendületesen elegyes, vélik egyértelműen, hiszen elkezdődött valamely fénnel kikent étteremben, a talpat balzsamként nyaló perzsaszőnyegekkel; színes gyertyákkal, friss csokrétaival az asztalon, borjúbőr kötéses borlappal, Hermész-léptű pikolófiúkkal, hentesujj-vastag sülttekkel és vastagon hangszerelt desszertekkel, miközben a szalonzenekar szordínós akkordokkal kente füleiket, aztán hirtelen egy agyonpisált sikátor végén hörögő kocsmá bárdolatlan asztalánál folytatódott, hol a sarokban melankholizáló cigánybrácsás kíséretével a ruszliszágú csapos két pohár silány fröccsöt csapott le a helyhez enyhén szólva is túllötözött pár elé; hogy később Zsigónk javaslatára egy félvilági bár ravasz fényei közt záruljon az este, koktélokkal, pezsgővel, végül pedig a bejáráthoz parancsolt fekete bérkocsival és az ezzel járó kocsissal. Nem csoda hát, gondolja az Agyközpont, hogy Susánka Zsigó bátyánk kedvesen meszesedő karjának támaszára szorult, mikor a kettejük leheletétől fölmelegedett kocsifülkéből kiszállva a kapu felé indult, melynek torkában aztán annak rendje és módja szerint megbotlott, parókája megint félrecsúszott, és a jelmezhez járó egyik topánkájából kiesve a hideg kövön fél lábon ugrált a fáradékony testére már türelmetlenül esdeklő ágya felé. Zsigó egy pillanatra elbizonytalanodott, a jelentés nem hagy kétséget efelől (Zsigó „hezitált”), de aztán egy határozott mozdulattal elbocsátva a kocsit, fölvette a fél cipőt, követte hölgyét a kapu alá és tovább is, fel egészen a lakásajtóig. Mintegy bebuktak a sötét lakásba, bebucskáztak az előszobába, és a betérjesztés nem kevesebbet állít, minthogy Susánka maga után vonszolta Zsigót, át az előszobán, be a szobájába, be, egyre beljebb; görcsösen kapaszkodott a karjába, kabátjába, húzta, vontá egészen a várakozó ágyig, és aztán egy apró sikollyal berántotta magát barlangként megnyíló fekhelyére, magára rántva ily módon Zsigót.

Együtt zuhantak az ágyra.

Összedörzsölődtek ruháik.

Együtt buktak bele a tulajdonosnő egykori nászi ágyába, összekapaszkodva, állítja a jelentés. „Ég áldja! Szolgálja ki magát”, hangzott susogva alulról, és Susánka már aludt is. Belealudt a saját mondatába, izzadékony teste egyet rángott, aztán elernyed. Ott pihent kinyitva az öregedő férfitest alatt. Zsigónk, meghallván maga alól a lánykai álmom noktürnös hangjait (így a fölöttébb literátushajlamú jelentés), legördült a földre, lehuppant a szőnyegre az ágy mellé, ernyedten csúszott le a csendes pormacsokák közé. Hogy könnybe lábadt volna a szeme, állítja a jelentés. Hogy Susánka mondata egy ideig még ott bolyongott tüdejében, nyavalyás ereiben, kissé már elhasznált vérkörében. Hogy ettől egy kissé elveszítette volna a fejét. Nekiszlajodott, úgyszólván. Hogy élve a fenyegetően kétértelmű fölszólítással, már-már kiszolgálta magát a kiszolgálásra felesküdtött pincérlány testén, de aztán mégis a földre hengeredést kellett regisztrálnia a jelentés betérjesztőjének. Hogy végül valóban kiszolgálta magát, amennyiben súlyos kabátjában odabotorkált a pohárszékhez, hogy kitöltsön magának kétujjnyit a lányka Mocsári főúrtól kapott kókuszlikőrjéből. De kétségtelenül elfogadható ténynek, hogy az éj többi részét ott a szőnyegen, Susánka álmát vigyázva töltötte, sötétben, szivartalanul, mert noha kínoztta a dohányéhség, hogy ne zavarja a lányka álmát, csak a gyufát marcangolta a zsebében egészen hajnali távozásáig.

Nem történt semmi. A szoba fokozatosan elhűlt. Az idő rángott néhányat a faliórán, aztán kimúlt. Néha elhúzott egy rikoltozó tűzoltókocsi. Hallatszott, amint a hajcsavarós tulajdonosnő kitámolyog a mellékhelyiségbe; többféle víz zubogott, férfimotyogás, emberkrárogás zörejei látogatták Zsigó fülét. Ablaküveg-zizegés, szúpercegés a bútorokban. Az Agyközpont finom fülű elemzése szerint ilyesféle zajok hallatszottak.

Nem történt semmi különös, állítja a jelentés, melyet az Agyközpont hitelesnek tételez, nem történt semmi, mindössze annyi, hogy Zsigó bátyánk le-leragadó szemmel

vigyázta a roppant méretű ágyon kiterült menyétlányka (ez állítólag Zsigó kifejezése!) álmát. (Az ágy alól a sárga szemű Folti macska vigyázta mozdulatait.)

De előbb levetkőztette, állítja határozottan a jelentés. Lehúzta egy szál cipőjét, szétcsúszott combjairól ügyetlen kézzel lehántotta neccharisnyáit, kikapcsozta, lehámozta elomlott válláról a Toscából kölcsönzött vendéglőbolondító ruháját, gondosan kiterítette a széken, levette és az ablak-kilincsre akasztotta szétzilálódott dalszínházi vendéghaját; ám a sötétlila kis trikóhoz, azaz „masamód”-hoz, a francia szabású bugyikához már nem nyúlt, mindössze egy könnyű csókot („csókicát”, írja a jelentés) lehelt Susánka vállára mielőtt betakargatta a nagyhasú falusi dunyhával. (Ám az Agyközpontban e lopott csókocskát erős kételkedéssel olvassák, miközben magáról a „csókica” szóról hallani sem óhajtanak. Mert azt gondolják, Zsigó nem merészkedett idáig; részben született, részben belenevelt lovagiassága meggátolta abban, hogy kihasználja a kihasználhatókat, akár egy könnyed „csókica” erejéig is. Más, cinikusabb véralkatú sejtidomulatok hetykén kérdik: ugyan miért is ne használta volna ki, és vajh mi lett volna abban kárhoztatható, hiszen a lányka helyet nyitva a lepedőn mintegy felkínálkozott neki, és bár inkognitósan, de először villantva fel Zsigónak selyempinas arcát? De hát Zsigó Susánkát szerette, nem pedig Selyempinát, vetik ellene az Agyközpont másként gondolkodó sejtjei. Vajon? – kérdik hetykén a reflektáltabb sejtcellák. Vajon kettéválasztható e kettő? Hát Susánka és Selyempina nem egy és ugyanaz a személy? És ha igen, Zsigónk vajon tudatában volt-e ennek? Szólnak a kérdések. De válaszok – egyelőre – nem szólnak.)

A növekvő hűvösben ott ült hát Zsigónk a szőnyegen, és hallgatta a lányka szuszogását, szája zörejeit, kedves gyomrának panaszhangjait. Ott gubbasztott, állítja a jelentés, a hallgatag pormacskák között, miközben elnézte a lányka cirmos fényekkel rácsozott arcát, halk bajuszkáját a különféle italoktól és mondatoktól megduzzadt ajka fölött, elbámulta szemhéját, mely mögött most Zsigó számára

sajnos kifürkészhetetlen álmok kergetőztek. „Susánka” – gondolta és mondta maga elé a kinyitott, izzadékonyan felpárálló testet figyelve Zsigó, állítja a jelentés, hallja az Agyközpont, elemzik a sejtek. Jól, helyesen döntöttem, gondolta a jelentés szerint Zsigó, pontosan döntöttem, amikor a Susánka nevet ajándékoztam neki. „Jól döntöttem”, veszik az Agyközpontban a jelentést, melyről hirtelen nem tudják eldönteni, hogy valóban beterjesztés avagy Zsigó bátyánk saját szólama. És ekkor különös rémület tölti el az Agyközpont celláit, nem először (és nyilván nem is utoljára) a jelentések bűvárlásakor. Mert hát: mi ez voltaképpen? Zsigó bátyánk adta a lánykának a Susánka nevet? Hát a Selyempina név honnan származik? Hát a Rézserpenyős? És Cirmosbarázda? Lehetséges, hogy mindez – Zsigótól? Akkor tehát Zsigónak van saját szólama? Sőt, e szólam már mindent maga alá gyűr, maga alá temet, elnyom, elfed? Lehetséges ez? Tehát mindent meghaladó mértékben kiszabadult ellenőrzésünk alól? Önmaga szabad művésze lett, mondtuk korábban, mondják az Agyközpontban – na de ennyire?! Beköltözött az Agyközpontba Zsigó? Tanyát ütött a sejtekben? Hát ki beszél akkor voltaképpen? A jelentések vagy Zsigó? Az Agyközpont avagy Zsigó? Ki az úr a háznál? És kinek alkonyul be a végén, Zsigónak avagy az Agyközpontnak? Vagy mindkettőnek netán? Akkor hát lehetséges, hogy az Agyközpont és Zsigó egy és ugyanaz a képződmény? Szólnak a kérdések. De válaszok már csak a szorongás miatt sem szólnak.

Zsigó tehát nézte még egy darab ideig a lányka arcát, és eszébe sem jutott, hogy meztelenre vetkőztesse. Visszariadt ettől. Mert tudta, hogy aki egy istennőt mez nélkül megpillant, a halál fia. Olvasta a mitológiát. Tehát Zsigónk istennőnek tekintette Susánkát? – szól a kérdés az Agyközpontban. És ha igen, ez nem arra utalt-e, hogy Zsigó bátyánk vénségére valóban megzavarodott? Mert hiszen – mondjuk, a testén kívül – miféle istennői vonást lehetett fölfedezni Susánkában? Ebben az egyszerű faluszépében, ebben a legjobb esetben is csupán csiszolat-

lan gyémántnak nevezhető, roppantul műveletlen, már-már analfabéta kislányban? Ebben a meglehetősen bárdolatlan bakfisban, aki – Zsigónk legnagyobb bánatára – még a kés és villa helyes kezelését sem sajátította el, és aki agyon-szózott minden ételt, tönkretéve ezzel a szakács legjobb igyekezetét, rafinált fantáziáját. Aki pohárka borát egyetlen hetyke hajtással hörpintette föl, miközben Zsigó kétségbeesetten – és mindhiába, teszik hozzá a jelentések – magyarázta neki, hogy a bort nem ekként, hanem lassú, kiértelt kortyokban kell élvezni. De hát Zsigó a teste, nem pedig a szelleme megpillantásától remegett, nemdebár? – kérdezik az Agyközpontban. Ami újabb megdöbbenést okoz a folyvást elemző sejtek életében, hiszen Susánka, ez a némileg fejletlen, inkább kamaszos, mint nőies, ez az inkább vállá megveregetésére, semmint vad meghágásokra hívó test, ez a kedves megszólításokra megformált sejthalmaz, ez a csendesen párálló hús hogyan is ijeszthetett volna bárki férfigalandót? Igen ám, de e mögött és mellett ma este a pormacskák közt csücsülve egy másik, nagyon is csábító, szajhásan kifejlett, „ringló” (így Zsigó!) testet látott az öregedő kottatáros, legalábbis ekként vélekednek az Agyközpontban. És igaz lehet e vélekedés, mert Susánka ártatlanul szendergő arca mögül élesen kirajzolódva most egy másik arcot vélt felfedezni Zsigó. A drámai szende ágya mellett ülve, a pormacskák közt kissé dideregve Zsigó bátyánk kétségbeesetten észlelte, hogy az iskoláslány vonások mögött, azokat átrajzolva feldereng egy kéjsóvár, viharzó arc, a gyönyörtől fennakadt szem, a fehér fogak közt duzzadtan hempergő nyelv, a nyálban úszó száj, miközben a kedvesen elnyúló test vékonyka húsa most kitelt, felduzzadt, illatos hőt termelt, mely Zsigónk riadtan figyelő arcába perzselt. Susánka mindeddig oly ártatlan, néma teste most ringlóan beszédes lett, a keblek fölágaskodtak, előrelökődtek, megteltek különféle súlyos nedvekkkel, a has hullámozni kezdett, a csirkevádli most párducosan ideges lett, a csenevészből kancássá vált combok szétnyíltak és fölkinálták a borotvált ágyék lilás fényű barázdáját; a fenék, netán pop-

si most határozottan a far, még inkább a segg névre hallgatott, mely ellenállhatatlanul nyitotta meg a maga szűk mivoltában oly izgató ösvényét a fekete fűben előrehatoló csődörgerjedelemnek. Susánka most megmozdult, lelökte magáról dunyháját és Zsigónk előtt feltárult e látomásában oly látvasan izzó test. „Selyempina”, lihegte maga elé ekkor Zsigónk, állítja a jelentés, elemezi az Agyközpont. Jól döntöttem, helyesen gondoltam, amikor ezt a nevet adtam neki – legnagyobb megrökönyödésére ezt kell hallania Agyközpontnak.

És ekkor ott, Susánka és Selyempina ágya előtt ülve, a pormacskák között, hirtelen egészen elviselhetetlen gyötrellem támadja meg Zsigónk szellemét.

A lányka kettős léte rémálomszerű kínként nehezedik lelkére – és persze testére is, teszük hozzá az Agyközpontban. Mert míg teste (és szelleme) egyik része mindössze cirógatásra, elalvás előtti ártatlan „alvópuszira”, atyai arcpaskolásra tartja magát képesnek, addig a másik rész (de hát elválasztható-e a kettő?)

– kérdik egyesek, de ezt most nem kívánja taglálni az Agyközpont) zabolátlan szeretkezésekre, mi több, baszásokra, sőt kúrásokra feszül, miközben a szellem sem tétlenkedik, mert a zsigói képzeletben Susánka most négykézláb álló kancalány, aki hátsójával a megfelelő szöveget keresve várja, hogy karóba húzzák testét.

És Zsigónk ekkor ott, a hajnali pormacskák közt szépen összeroppant, állítja ama bizonyos jelentés. Mert belátta feltehetően, hogy a lányka csak kettős alakban létezhet képzeletében, márpedig e kettős alak egyidejűleg elérhetetlen a számára, hiszen az egyik minden pillanatban ellene mond a másiknak. Zsigónk azt akarta, hogy Susánka csakis az övé legyen, de a kislány folyvást másik alakká bomlott és a szűzies Susánkából kibomló Selyempina mindenkivel összeadta magát, Susánka Zsigóé volt, de Selyempina semmiképpen sem, hiszen Selyempina mindenkié volt. Azaz senkié, filozófálgatnak ügyetlenül az Agyközpont sejt kamráiban.

De ekkor sürgetően tolul elő egy másik kérdés, mered föl, mondhatni, hogy vajh Susánka járt-e Zsigó bátyánknál, tette-e vajon emlékezetes tiszteletét az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) lakásán? Míg az első kérdésre (járt-e Zsigó bátyánk Susánka szállásán, és ha igen, vajh hány alkalommal?) csak bizonytalan választ adhatott az Agyközpont, ezúttal egyértelmű a felelet: igen, járt, járt bizony, ott volt Susánka, meglátogatta Zsigó bátyánkat kétségtelen. Mégpedig egyszer. Egyetlen egyszer.

Hogy miért csak egyetlen ízben, ez a kérdés foglalkoztatja most az Agyközpont elbeszélő sejtjeinek egy részét. (Másokat pedig ez: hát miért ment oda egyáltalán? Mit várt, mit remélt a látogatástól, Zsigótól, netán önmagától? Meg ez: Mit várt, mit remélt Zsigó bátyánk a vizittól? De ezek később megválaszolandó kérdések az Agyközpontban, ha ugyan. Miként az is: vajon Susánkával együtt Selyempina is részt vett-e a látogatáson? Ezeket döntő kérdésnek vélik az Agyközpont négy sejtfa között.) Talán maga Zsigó akarta ekként, talán ő hívta mindösszesen egy alkalommal magához a lánykát, talán magán Zsigó bátyánkon múlt, hogy a neccharisnyás szertelenke (netán „szemtelenke”? – e téren ismét a bizonytalanság az úr az Agyközpontban) csak egyszer látogatott el Zsigó bátyánk anyjától örökölt otthonába. Talán – gondolják bizonyos együtt érző sejtek – a lány ment volna többször is, rohant volna szívesen, de az első invitálást nem követte több; Zsigó ajka néma maradt, mikor kiszolgálás közben a Rézserpenyősben Susánka kérdőn, netán felszólító módban tekintett reá. És a Dalszínház kottaóre (valamint alkalmi sűgőja) nem nyitotta szóra ajkát még oly alkalmakkor sem, mikor merészebb modorban hangzott a kérdés: „Vajh van-e még abból fíííínom angol teából, melyet legutóbb ittam magánál a vörös bársonyos fotelben?”

Mert amint a susánkai, már-már selyempinaian hetyke kérdésből nagyjából kitetszik, a leányzó első (és egyben utolsó) látogatása alkalmával Zsigó bátyánk Angolországból származó teát, mégpedig first flush, az-

az első szüretelésű Darjeelinget kínált és öntött a fölöttébb zárt szabású batisztruhát, hímzett mellénykét és csipkehabos inget, ezüstcsatos, félmagas sarkú, szurokfeke-tén fénylő cipellőt (fehérműjéről nincs említés!) viselő Susánka kínai porceláncsészéjébe (nagyanyai hagyaték, jegyzik meg egyes jelentésírók); és persze föltálat még egyebeket is, melyeket a kedves hölgy oly elbűvölő mosollyal, köszönetként oly liftesen aláiramló szemhéjakkal fogadott, hogy Zsigónknak belesajdult a szíve, elsápadt és könnybe lábadt szemmel fordította el a fejét. (Egyes jelentésírók szerint a kottatáros a szempillarebbségek közben komolyan elgondolkodott, vajon melyik hangszerre emlékezett legkivált Susánka; az egymásnak fölöttébb ellentmondó eredményeket később szándékszik közölni az Agyközpont, ha egyáltalán. Ám annyi bizonyosnak látszik, hogy noha Zsigónknak erősen megremegett a keze, egyetlen csepp teát sem adresszált a csészécske mellé.)

Miket tálat föl tehát az öregedő, ám a vendéglátás ügyeiben mindig is nagy jártasságot, mondhatni kifinomult magaviseletet tanúsító kottatáros? – kérdezzetik egymást az Agyközpontban szakadatlanul munkálkodó és egymást folyvást ellenőrző sejtek. Teasüteményt legkivált, melyet féltő, atyai(?) gonddal válogatott ki a város egyik nem túlzottan gigerlis, valamely közepesen félreeső utcában fellelhető, ám sütődéjére joggal büszke cukrászdájában; továbbá kekszet, sósat és édeset vegyest, csokoládéval, kókuszkrém-mel töltöttet, sajtcsíkokkal erezettet, köményeset, valamint tökmagosat, egyes jelentések szerint legalább fél-tucatfélét mindkét nemből, mivel nem tudta, hogy vajh Susánka melyiket részesítendő előnyben. Magán a délután három órára kitűzött fogadáson (melyen bizonyos jelentések szerint Susánka mintegy félórás késéssel jelent meg, ám hogy mi akadályozta, azt nem tudta feltárni az Agyközpont) aztán kiderült, hogy a lányka a legkevésbé sem tartozik az édesszájúak közé – bár ennek ellentmondani látszik, hogy a fagyaltot (mert Zsigónk az unikális alkalomra ebből is derék készletet deponált öreg jégsezkrényé-

ben!) többször is megújrázta, noha nem a vastagabb hangszerezésű vaníliából, csokoládéból, puncsból, hanem sokkal inkább a fanyarabb fajtákból kanalazott metszett üvegű kelyhébe: citrommal, eperrel, valamint málnával lakatta jól izzadékony húsát, színezte és egyben hűsítette forró ajkait, igaz, előtte a tökmaggal meghintett, apró pogácsából is alaposan bepakolt. (Egyes jelentésírók szerint Susánka folyvást éhes volt, ezt állítólagos gyermekkori nélkülözéseivel magyarázzák az Agyközpontban.) Hogy alkohol került-e az ugyancsak a nagyanyai örökségből származó damasztalra a megszokottnál ünnepélyesebbé terített asztalra, arról – „mi sem természetesebb!”, sóhajtanak lemondóan az Agyközpontban – megoszlanak a feldolgozásra beterjesztett jelentések. Mindamelllett az aligha vitatható, hogy maga Zsigó igenis fogyasztott szeszt, mégpedig bort; ugyan miért is ne kortyolt volna, hisz szinte minden este (hétvége kizárva!) megtette ezt Susánka kecses felszolgálása mellett a Rézserpenyőben. Csakhogy a vendéglői asztalhoz állandósult karcos rizling (és az egyszeri Chablis) helyett megtakarított pénzéből (egyedül beterjesztések szerint a Don Giovanni partitúráját bocsátotta áruba) ezúttal valami nemes szüretelésű, vérsűrű bordóit (a márkákon ismét összekülönböznek a jelentések, ezért az Agyközpont nem is bajlódik a nehéz francia helyesírás reprodukálásával) vásárolt és nyitott föl magának, noha Susánka gyakorlott pincérlányhoz méltóan szerette volna saját kezűleg kirántani a dugót, ám Zsigó mindössze annyit engedélyezett, hogy a lányka a jobb vendéglőkben szokott módon, fehér kendőből partedit köthetett a butélia nyakára, nehogy lecsöppentse az abroszt, mikor utánatöltögette az idősödő szeladon poharát. És szorgalmasan kellett töltögetnie, hiszen estére, mikor búcsúzásra került a sor, már csak egyetlen pohárnyi maradt a (második?, harmadik?) palackban – ezt Zsigó valószínűleg az ablakban állva hörpintette ki az utcán hazafelé lebegő Susánkára emelve kupáját. „Ég áldja”, hangzott állítólag az

utcazajban a susogás, és Zsigó magasba emelte poharát. (Hogy könnybe lábadt-e a szeme, arról megoszlanak a vélemények.)

Mindamellet Zsigónk a fogadáson nem rúgott be, bár kissé megmámorosodott, ez igaz, ezt egyetlen jelentés sem vitatja; meszesedő csontjait derekasan átjárta a bor látvája, és ő maga is szorgalmasan töltögette tele vendége aprócska poharát, mert Susánka, és ezt a változatot fogadja el végül az Agyközpont, igenis ivott, mégpedig falusi származású diólikórt, melyet a kottatáros a Mocsári főúrra fölöttébb emlékeztető harsonás kollégájától kapott ajándékba a Szöktetés a szerájból szünetében. Ez a kérdés tehát nagyjából tisztázódott: mindketten ittak, különfélét, amint az várható is volt, rendben van. De miről beszélgettek, egyáltalán mit csináltak? – faggatják tovább magukat az Agyközpont nyughatatlan sejtecskéi.

„Mit csináltak? Mit csináltak...?”

Eszement kérdés.

Együtt voltak.

Vagy: ültek, beszélgettek.

De miről? És beszélgettek-e egyáltalán? Nem pusztán Zsigó bátyánk monológja uralta az egész úgynevezett társalgást? Mert hát tudtak képesek voltak ők egyáltalán beszélgetni? Netán társalogni? Mi mondanivalójuk lehetett egymásnak? Hiszen Susánka, és ebben szinte megegyeznek a jelentések, voltaképpen analfabéta és beszédképtelen volt, és ekként hogyan is válaszolhatott volna a mégannyira visszacsavart zsigói szellem sziporkázásaira? Kérdések, kérdések, és egyre ott zúgnak az Agyközpont visszhangos tereiben. Szólnak a kérdések, és válaszok nem szólnak, vagy ha igen, csak fölületesen, vázlatosan. Mert hát igen, ott volt mindjárt a korkülönbség, ráadásul nem csekély, több emberöltőnyi, roppant idő. Susánka nyilvánvalóan Zsigónk lánya lehetett volna, de a kottatárosnak (és alkalmi sűgónak) nem volt lánya. Fia sem volt, teszük hozzá egybehangzóan a jelentések. Nem volt senkije. Se anyja, se apja. Mindenki meghalt. Vagy meg sem született.

És az Agyközpont most belegondol: vajon melyik a jobb, rosszabb, érdekesebb, érdektelenebb, szomorúbb, szívderítőbb lehetőség? Mindegy, szól a válasz feltételelesen. De Zsigónk egyedül volt; hosszan, kitartóan, mint egy koronás szünet, jegyzi meg egy magát fölötté muzikálisnak képzelő jelentésíró. Bár egykor magvait szorgalmasan hintette szét a városban, egy sem akadt fönn a termékenység zátonyán – egy másik, magát irodalmárnak feltoló jelentésrobotos megfogalmazása ez. Susánka lett a lánya, teszik hozzá bizonyos (az Agyközpont szerint operettízlésű) jelentésbeadók. Hát igen, el-elakadó lélegzettel, megriadt szívvel, de az Agyközpont ezt a lehetőséget is tudomásul veszi. Riadalomra akadt ok, mert hát biztos-e, hogy Zsigónk pusztán atyai érzülettel viseltetett a neccharisnyás, daloló járású pincérlányka iránt? Nem birizgálta-e más szenvedély is lassan lelankadó vérkörét? Ha igen, meglehet, ám ezt jól leplezte Zsigónk, mert annyi bizonyos, hogy semmi jelét nem adta a látogatáskor. („Hamis volt a Zsigó!” – kiáltanak föl bizonyos jelentésekben; „hazudott a Zsigó!”) Hűvös volt, noha nem elutasító, tárgyias, noha nem rideg. Gáláns és rezervált egészében, állítja az egyik jelentés, és az Agyközpont nem lát okot e jelzők elvetésére, noha az elemző sejtek még hozzábiggyesztk a „figyelmes” kitéltet is. Röviden: ez a gálánsan figyelmes (vagy figyelmesen rezervált) Zsigó alkalmat talált arra, hogy körbevezetve lakásában beavassa a lánykát élete („múltja”, mondják egyesek) bizonyos jelentősnek gondolt és tartott eseményeibe. A tágas, úriás kvártély négy (mások háromról tudnak) helyiségét anekdotázva mutogatta körbe a bejárás alatt is egérkésen pogácsázgató vendégének. (Egyesek szerint Zsigó maga sütötte a pogácsát.)

Mit mutogathatott?

Megmutatta nyilván (legelőször is?) a zongorát (nem fekete, hanem barna darab, állítják bizonyos muzikálisnak titulált sejtidomulatok), mely mindig kinyitva terpeszkedett a középső szobában, és Susánka feltehetően megpördült néhányszor a fekete bőrrel kivert zongoraszéken, miköz-

ben megjegyezte, hogy mintha ők maguk is dohányoznának, olyannyira elsárgultak a billentyűk. De – és ebben erős a közmegegyezés – arra már semmiképpen nem tudta rávenni az öregedő kottatárost, hogy letegye szivarját és játsszon is a lánynak valamit. Itt volt a könyvtár is, Zsigó megmaradt gyűjteményének egy része (a maradék az úgynevezett dolgozószobában), puha fotel állt a nehéz függönyös ablak előtt, szemlélődésre nyilván. Később sor került a hálószobára is; letörölt polcok, kiglancolt szekrények, nagy, gondosan megvetett ágy, melyben a kottatáros hált (látta sehol egy pormacska, mert Zsigó, mint állítják, takarítónőt fogadott Susánka látogatása előtt), és amelyben az anya feküdt korábban, és korántsem mindig egyedül – ám Zsigó erről nem tett említést kedves látogatójának. Egyes sejtalakatok szerint Susánka szelesen ráugrott volna a téres fekhelyre, kipróbálendő annak rugózatát, de Zsigó szinte felrángatta és már vont a ki, tovább, át a hideg előszobán, be a konyhába, onnan pedig a cselédszobába, mely a gyermek, illetve kamasz Zsigó lakosztálya volt egykoron. Ám előbb gyertyát kellett gyújtania, úgy léptek be, mert a fény itt már évtizedek óta kialudt és senki nem pótolta, Zsigónk a legkevésbé. A cellára emlékeztető, szűkös, pókhálós szobában, az ingadozó gyertyafényben Susánka tárgult szemmel bámulta idősödő hősszerelmese gyermek- és kamaszkorának rekvizitumait: egy karfa nélküli, lepatogzott faszéket, egy félig rakott könyvespolcot, egy kopott aktatáskát, pár kinőtt zakót, a sárgult fal repedéseit, és aztán megint az ágyat, mely inkább priccstre emlékeztetett, mert vaslábakon nyugodott, keskenyen, hidegen. És ekkor (e jelenettől nem tántorítható el egyetlen jelentésíró sem) Susánka kivette Zsigó kezéből a gyertyát, felrakta a polcra, leült az ágyra, és felszólította a kottatárost, hogy foglaljon helyet vele szemben a rozoga faszéken – tekintete irgalmat kérő könyörgés. Hiába kérlelte Zsigó, hogy menjenek vissza és üljenek be a mindenféle kényelemmel ellátott nappaliba, netán a zongorás szobába, Susánka nem engedett, de nem is szólt, csak nézett, nem mozdult, mindössze meleg tenye-

rével néhányszor megsimogatta a széket, mintegy ekként jelezve, hogy foglaljon rajta helyet Zsigó. Zárt lábbal ült az alacsony priccsen, hallgatott. Zsigó pedig leült. A ház némely zsvajva beszűrődött a gyertya pislá fényében imbolygó szobába: gyerekhangok, edénycsörömpölés; felsírt egy macska vagy csecsemő. A fa recsegeve nyújtózkodott a bútorokban.

Ültek, hallgattak.

Együtt voltak.

Susánka egyszer csak fázósan magára húzta az évtizedes portól elszürkült pokrócot. És ekkor Zsigó szívét (így érzi egy felelős sejtcsomó) megfacsarta valami érzés, még az Agyközpont se tudja, mi, valami részvét, az imádat, a megveszekedett birtoklásvágy elegye, és sok néma perccen át a lánnyal szemben ülve egyszer csak beszélni kezdett és (ezt több jelentés is alátámasztja) elmondott bizonyos mondatokat, melyek elhallgatására – lévén mintegy természetből adóttak, miként a szélzúgás, a hófúvás, a felhők játéka vagy a tó rianása – nem volt lehetőség, hogy végül ezt suttogja maga elé: „Susánka...” Jól döntöttem, jól választottam. „Susánka”, ismételte Zsigó. „És Selyempina...”, mondta halkán Zsigó szemébe Susánka. „Igen, jól döntöttél, jól választottál”, bólintott a kottatáros, és előbb riadtan fölkapta, aztán pedig alázatosan lehajtotta a fejét. Távolról gyermekkórus zümmögött. Talán.

Aztán pezsgőt bontott. Igen, ilyen kopáran áll a mondat minden beszámolóban, a jelentésírók ezúttal nem kergetnek, nem mondanak egymásnak ellent, nem civakodnak a tényeken, nincs beadványaikban ellentmondás. Pezsgőt bontott. Zsigó behozott egy hokedlit a konyhából, azon tálalta fel hosszúnyakú poharakban a jól temperált, francia nedűt. Koccintottak. Hogy mire, azt nem tartalmazzák a jelentések. Ittak. Hallgattak. Együtt voltak. Más nemigen történt.

Csak még ez: Susánka, miután a már megszokott és könnybe lábadt zsigói szemekkel várt „Ég áldja” leheletével búcsút vett vendéglátójától és eltávozott a lakásból

(Zsigó, szólnak egyes részletgazdagabb beszámolók, az ablakból mélyen kihajolva hosszan nézett utána a már lassan elsötétülő ég alatt, mígnem a lánykát és cipője szerényke kopogását elnyelte egy mellékutca) korántsem hazafelé tartott, hanem hirtelen rézsút átvágott az úttesten és továbbhatolt a sötétben, hogy aztán egyetlen határozott csípőmozdulattal belevesse magát egy nyilvánvalóan órea várakozó kocsiba.

Az ablakfüggönyöket sietve behúzták, a jármű nekilendült.

Mintegy fél óra elteltével ismét látták és az egyik jelentésben pontosan rögzítették tartózkodási helyét a város egy meglehetősen gazdag negyedében. A combközépig felhasított bordó szoknyát, hozzá magassarkú, lilának tetsző bársonycipőt viselő, meglehetősen szétzilálódott fűrtjeit betyáros (összeesküvő-forma?) kalap alá szorító Selyempina kipattant a kocsiból, és besietett egy érkezésekor azonnal megnyíló kapun. Más jelentések azt is hozzátesszik, hogy arcán valamiféle fehér por volt látható, mely legkivált a rászáradt porcukorhoz hasonlított. Az Agyközpont teljesen tanácstalanul áll a leírások előtt, és iszonyodva gondolja át az egyik jelentésíró állítását, miszerint korántsem porcukor volt az, hanem a nemrég a járműben lezajlott szerelmi szcena odaszáradt férfinyoma. Igen, mert e nekibőszült képzeletű jelentés szerint, Selyempina szokásai közé tartozott, hogy ilyenkor nem törölte le az arcát, és még jó ideig nem is mosta meg, hanem egyenesen büszkén viselte szája körül, orrán, két orcáján a férfitajték halványan cukrosodó foltjait. Egyszóval a kétségbeesetten elemző sejteknek azt a jelenetet kellett feldolgozniuk, hogy a Zsigó mellékutcájából induló kocsiból kiugró Selyempina fehér foltos arcát hetykén hordozta végig az utcán, mielőtt belépett az érkezésekor tüstént megnyíló kapun. Hogy odabent mi történt, arról legfőljebb képzelegnek, de nem emlékeznek meg, elvégre tapintat is van a világon, teszik hozzá egyes jelentések, vélekedik az Agyközpont.

És ekkor vagy ezután (vagy nem sokkal később - erről nagy vita folyik még egy darabideig) Susánka eltűnt a városból. Persze hébe-hóba látták még itt meg amott, a jelentések egymásnak ellentmondóak, mint mindig. (És Zsigó is látta még egyszer, állítólag.) Mert látták itt, látták ott, járását regisztrálták mindenfelé. Egyszer a városi vurstliban eszegetett fehér bajor kolbászkát (perecet?), másszor állítólag egy állatorvosképű alakkal promenádózott szülővároskája főterén, megint máskor a főváros egyik mulatójában teljesített ruhatári feladatokat, egyszer az Operaházban jelent meg egy gróf vagy valami kövér pénzember társaságában, a változatok száma végtelen, és nem is túlságosan fontos talán. És a lakására titkon beszivárgó jelentésírók sem tudtak semmi érdemlegesről avagy kézzel foghatóról beszámolni, sőt leginkább az derült ki, hogy Susánka (és persze Selyempina) háza - noha állítólag egy tűzoltólaktanya mellett feküdt - leégett, eltűnt a föld színéről, vagy talán egyáltalán nem is létezett, mint azt egy különösen borúlátó sejtcsomó megállapítja.

Eszerint mese volt Susánka (és vele Selyempina) csupán.

Folti vagy Buki nevű macskája mintha sosem miáskolt volna az ágya alatt, mintha sosem vigyázta volna a pormacskák közül Zsigó mozdulatait; a szobácska faláról leperegtek a hírneves személyek portréi; ködmönkéjét, „masamód”-ját, neccharisnyáját nem találták az átvizslatott szekrényekben, és Selyempina vérforraló alsóneműinek, parókáinak, toalettszereinek ugyancsak nyoma veszett - az Agyközpont beletörődik e veszteségekbe. De valami mégis feltűnt, az egyik beadvány szerint egy finom selyemből odalehelt alsónemű - immár tépett csomó - előkerült a szekrény mélyéről; hát igen, sóhajtanak föl az Agyközpontban, úgy látszik, Selyempinából mindössze egy széttépett, pezsgőszínű bugyi maradt.

És e feltehetően valamely baszdühös lázban szétmarcangolt selyemdarabbal lassan Zsigó bátyánk is élete végére ér (noha nem hal meg) - bealkonyul a jeles kottatárosnak. Nem halt meg. A jelentések, szokásukhoz híven, a legkülön-

félébb, az elgondolható legellentmondásosabb módon írják le a korosodó trubadúr elmúlását – olyannyira, hogy végül az Agyközpont úgy dönt, egy saját maga által kidolgozott változatot terjeszt önmaga elé. Melyet hosszas hezitálás után végül el is fogad.

Tehát az Agyközpont elfogadott változata szerint délután öt óra lehetett, amikor Zsigó bátyánk elindult a Dalszínház kottatárából, hogy Susánka bensőséges kiszolgálása mellett, ezenközben a lánykával csevegve elköltse estebédjét a Rézserpenyősben. Ráérősen ment hát kedves, lassan egy éve megszokott célja felé. Emberek jártak nagy számban az utcán, mint mindig ilyenájt, nagyon is emberi célok után loholva (rohanva? netán koslatva? – az Agyközpont itt, miként máskor is, belátja, hogy nem leli a megfelelő kifejezést), ám Zsigónk ezúttal valószínűtlennek, mi több gyűlöletesnek érezte jelenlétüket, és éppen az emberi célokat vélte retentőnek; a ritmikusan lüktető serteperte halálos fenyegetésként hatott rá. Fej nélküli gépezetek, mechanikus sejt-halmok, a jelentések szerint ilyesmiket gondolt az alkalmi sűgő. Furcsán járt az idő; mintha az összes évszak egybekeveredett volna; Zsigó teliholdas őszt kívánt maga köré, rókaszínű lombok alatt szívmengető mézes mélabút (az Agyközpont itt átveszi egy irodalmias hajlamú jelentésíró kitételét), aprózó léptű esőt netán, növendék szellőt, mely behúzott karmokkal simogat. Ám helyette mindenféle régi szélemlék facsarta orrát, karcos teleké, kamaszos tavaszoké; a nap sütött, de bágyadt holdvilágképpel, néha csapadék mozdult, hó meg eső elegye – hazug víz. Zsigó mélyen a homlokába húzta a Susánka társaságában nemrég vásárolt fekete kalapját. Lépett fekete bő kabátjában. Ment előre. Lépegetett. Nem olvadt el a térde, nem mondta föl a szolgálatot a lába; vitte valahova. Mindegy, merre; mind egy, mi felé.

A vég felé.

Emberek közé.

Susánka mellé.

Vacsorálni talán.

És Zsigó bátyánk föltette magában ekkor a kérdést, vajon az ő fekete kabátjában követett emberi célja (estebéd és némi megszokottan kedves csevej Susánkával) nem ellenszenves törekvés-e ugyancsak? Nem csupán a hibátlanul működő láb munkája vajon? És mi végre az este, mi végre az otthoni csend, mi végre a porlepte könyvhalmok, a lejátszatlan kották a zongorán? És mi végre a baráti csevegés Susánkával, mi végre az atyáskodó hang, mi végre ez az egész, mely nem vezethet sehová. De hát „emberi” viszony volt-e egyáltalán, gondolhatta ekkor Zsigónk, az Agyközpontban legalábbis így gondolják. Nem csupán a zsigói agyközpont látomásos terméke? Lépett, lépegetett. „Soha nem léptem elég közel semmihez” – az Agyközpont szerint valami ilyesmit gondolt ekkor Zsigó. „Most viszont lépnem kell. Mégpedig le. Itt az idő.”

Igen, az idő itt volt: a hó továbbra is zuhogott, holott verőfényes nyár tombolt, a telihold perzselt persze a Nap helyett, és a nappali csillagok vájataiból értelmezhetetlen ilatok áradtak. (Zsigót ebben a nyári hózáporban egyszerre, egyidejűleg rohanta meg a Susánkával – és Selyempinával! – kapcsolatos összes emléke, mondja az egyik jelentés; ezért keveredtek össze fejében az évszakok, értelmezi az Agyközpont. Mert éppen egy éve ismerte meg a lánykát; körbejártak hát az évszakok, letelt egy operai szezon. De a jelentés nem szól arról, hogy az idősödő kottatáros most visszagondolt volna a jelentékenyebb premierekre. Nem, ez meg sem fordult a fejében. Mert ez a végtelennek tűző emlékhalmaz most hógörgetegként, kánikulai tündöklésként zúdult rá, legalábbis ekként fogalmaznak bizonyos romantikus hajlamú jelentésekben. És e lavina maga alá temette a kottatárost. Igen, meglehet.)

Hirtelen átvágott az utcán. Elhaladt a Rézserpenyős mellett, de ezúttal a forgalmas utca másik oldalán lépdelt, onnan nézett be a vastag kirakatablakon, elhaladó idegenként, talán önmagát keresve törzsasztalánál. De ott nem ült senki. Ám Susánka ismerős neccharisnyájában várakozva állt az asztalnál, a terítőt simítgatta, az eszcájpgot rendez-

gette, vállára omló vöröses hajában babrált, tekintete riadt-nak tűnt, de Zsigó ezt talán csak beleképzelte az ismerős jelenetbe, hisz meglehetősen, mondhatni beláthatatlan volt a távolság, meg hát Susánka addigra már állítólag eltűnt a városból. (De azt már elfogadja az Agyközpont, hogy Susánka mintegy baráti tekintetet keresve forgatta jobbra-balra a fejét, és azt is, hogy idegesen törölte bele kötényébe Buki vagy Folti macskájától véresre szántott kézfejét.) Váratlanul Zsigó felé villant tekintete, de a dalszínházi sűgő ezt valószínűleg nem látta meg, és korántsem biztos, hogy Susánka valóban ott állt kezét törölgetve. Susánka (és vele Selyempina) addigra már eltűnt a városból. Noha az Agyközpont hajlik ama vélekedésre, hogy ez a jelenet, az utca túloldalán lépő Zsigóval és a kezét törölgető Susánkával örökkön-örökké ismétlődik és mindig is ismétlődni fog majd az Időben). Mindamellet Zsigó szívét a térdre rogyásig megfacsarta a szeretet (?), a részvét (?), az imádat (?), a szorongó együttérzés (?), a kétségbeesett birtoklásvágy (?) - az Agyközpont nem tudja a pontos választ. Még a hozzávetőlegest sem. Hisz nem tudja, mit érzett valójában Zsigó a lányka iránt, hisz nem tudta azt maga Zsigó bátyánk sem, állítják egybehangzóan a jelentések, és ha Zsigó nem tudta, az Agyközpont sem ismerhette ugyancsak. De annyi bizonyos, hogy Zsigó most elfordította a fejét. Talán ezekben az utolsó órákban fölismerte, miféle ígéretet jelentett neki a lányka tekintete, ez a langyos konyakban úszó dióból áradó fény. Ez az önnön szomorúságától megittasult gyermeki pillantás. (És ebben talán egy másik gyermek pillantása is megvillant, egy élőhalotté, hiszen e gyermek sosem születhetett meg, mert Zsigó csak éberálmában illetve Susánka szűzi testét.) Ez a folyvást olyasmi után kutató szempár, melyre még a mechanikus férfivilágnak sincs más szava, mint ez: irgalom.

Mindezt felismerte Zsigó, talán. De (Selyempina képében) egyben fenyegetés volt a susánkai ígéret, és ez utóbbi a legkevésbé sem volt elérhetetlen, itt volt és ott, felbukkant házban és tóparton, parkban és folyómederben,

könyvtárban és bozotosban, mindenütt elérte Zsigót, beköltözött magányos ágyába és agyába, részt kért ebédjéből, belelapozott könyveibe, kottáiba, megszabta járását, ruházkodását, mégpedig irgalmatlanul.

„Ég áldja!” hallotta most (utoljára, véli az Agyközpont, de téved, mert hallani fog mindörökké az Időben) a lányka kissé éneklős hangját az étterem vastag ablaküvegén át, tisztán hallotta a robajló utcájában. „Ég áldjon, kedvesem!” mondta maga elé, azzal odaintett egy kocsit és elindult a városi fürdő felé.

És Zsigó fölismerésével egyidejűleg az Agyközpontban is sürgetővé válik, hogy föltegyenek egy korábban már megpendített kérdést, melynek helyes megválaszolásától sokat, szerfölött sokat, ha nem is mindent remélnek. Itt most, a történet vége táján, mely egyben Zsigónk végét jelenti (és az Agyközpontét is valószínűleg, nem szólva Susánkáról meg Selyempináról), a kérdést fel kell tenni, bár föltehetően nem lehet megválaszolni.

A kérdés pedig ekként szól: Szerelem volt-e, amit Zsigó a lányka iránt érzett? Szerelem volt valóban? – kérdezetik kíváncsian az Agyközpont nyughatatlan sejtjei. Szerelem és kész, egyszerűen csak szerelem? És ez lenne a pofonegyszerű magyarázat? Ez lenne a végső oka a történet elején lefektetett megállapításnak, hogy Zsigó bátyánk vénségére megbolondult? Hogy zilált hajjal rohangált egyik kocsmából a másikba, hogy éjjelente órákat álldogált Susánka ablaka alatt féltékenységtől szétmárt szívvel, látomásoktól nedves fejjel!? Ez lenne hát az ok?! És ekkor az Agyközpontban belátják, hogy indoknak ez nyugodtan elegendő, hisz a szerelem valóban képes arra, hogy csontja velejéig megrágjon valakit; hogy kifordítson egy embert a maga világából és aztán végül magából a világból is.

De mi a szerelem általában, és mi a Zsigó-féle szerelem a maga különösségében? – teszik fel a bonyolult a kérdést, és nem lelnek rá választ, kielégítőt semmiképpen sem, ezért

lemondóan begubóznak, és megpróbálnak oldalról, mondhatni a föltételezések vagy a kapiskálások birodalma felől közelíteni a kérdéshez a sejtek.

Induljunk ki, például a féltékenységből, javasolják önmaguknak a tépelődő cellák, és sietve el is fogadják ezt az indítványt. Ha a szerelem szükségszerű velejárója a féltékenység, mondják, akkor igen, óh, igen, akkor Zsigónk szerelmes volt nyakig, fülig, térdig, veséig, döntsön ki-ki a neki legkedvesebb testtáj mellett, gondolják az Agyközpontban. Hogy a tárgyakra, a holt dolgokra féltékenykedett, vagyis arra, ha Susánka megérintett egy szabadon maradt tárgyért, előblített egy poharat, vagy odaigazított egy vendég alá egy széket, nos ezt voltaképpen természetesnek veszik, hisz mindez láthatóan, mondhatni kézzelfoghatóan érintkezett Susánka tenyerével és ekként majoránnailatú bőrével, teszik hozzá a tudálékosabb jelentésszerzők, kik közül néhányan nem átalloztak beleszagolni a levegőbe, ha a neccharisnyás lányka tovalibegett az étszobában. Idáig rendben van, gondolták az Agyközpontban. Hogy a székre is szerelemféltéssel bámult, azt is akceptálják, hiszen az ülőalkalmatosság fölötté alkalmasnak találtatott arra, hogy a lányka fenekével érintkezzen, és hát erről akkor nincs mit többet töprengeni. Ám hogy a szélre is féltékeny volt, zúgjon bár vidéken vagy a székesfővárosban, ezt már furcsálkodva vették tudomásul, pedig be kellett látni, hogy az elemzés során a féltékenység enyhe kifejezésnek bizonyult arra, amit Zsigó bátyánk érzett, ha Susánka eljárásaira gondolt, és nem tagadható, hogy gondolt sokat, talán a kelleténél többet e ki- és eljárásokra, ezt gazdagon tanúsítják a beérkezett jelentések. Hogy is ne aggódott volna, hiszen a szabadon motozó szél belesimpaszkodhatott Susánkájá hajába, belelapozhatott mintegy az életébe, és ez az élet, Susánka (és Selyempina) élete Zsigó bátyánk folytonos képzelődésének, állandósult ébrenálmának tárgyát alkotta. A szélnek sem az otthoninak, sem a külhonnak senki, még Zsigó és az Agyközpont sem tilthatta meg, hogy fölkeresse Susánka testé-

nek rejtettebb zugait, megfogdossa szoknyáját, netán intím-
mebb hajlatait, végigcsókolja hátát, belesimuljon tenyeré-
be, becézze a keble közti árkot, kéjsóvár mondatokat súg-
jon Selyempinája fülébe. Mi sem természetesebb hát, így a
különbféle jelentések, hogy Zsigó féltékeny volt a szélre, sü-
völtsön vagy cirógasson bár a fjordos Északon, Ausztriában,
esetleg Némethonban, hiszen Zsigónk szerint a nekiszila-
jodott szellő a kelleténél többet megengedett magának és
úgyszólván folyvást ott motozott Selyempina (és Susánka)
testének közelében, megcirógatta ajkát, besurrant köd-
mönkéje alá, hogy a legkülönbélebb földeken és vizeken
gyűjtött aromájával feldúsítsa a lányka bőrének eszbolydí-
tó illatát. Ez volt a szél, és róla ennél több még az Agyköz-
pontban sem gondolható. De ott voltak aztán az emberek,
egész pontosan a férfiak, és velük már komolyan meggyűlt
Zsigó bátyánk képzeletének baja, mert ők akartak is vala-
mit Susánkától és meg is kapták, noha Selyempina testében
és képében. Ám e selyempinas álarchban feltehetően még
nagyobb kéjjel vették el azt, amit akartak, nevezetesen a
susánkai lány mosolyát, szemöldöke ívét, ajka vonalát, nyel-
ve vörösét, nyála csordulását, segge szagát és lukát, bozó-
tos ágyékát és hónalját, legelésző keblét és egyéb halmait,
hasa domborulatát, háta lankáját, combjai kerekességét, hü-
velyke szaftját, kéjhörgéseit, sikkánásait, susogva, szűkülve
vagy üvöltve előadott parancsait. Selyempina adott, csak
adott, míg a szűz Susánka folyvást elutasított, Selyempi-
na folyvást kinyílt, míg Susánka bezárult, Selyempina el-
fogadott, míg Susánka háritott, vagy ha nem, egyszerűen
csak létezett moccanatlanul, igénytelenül, emlékezet nél-
kül, míg Selyempina habzsolt és élvezett, zajosan, beszé-
desen. Röviden: Susánka növény volt, Selyempina viszont
állat, de míg Zsigónk csodálta és félve tisztelte Susánka
néma növényi létét, addig képzeletét csak Selyempina
bestiális adományai tébolyították, és kezdett fokozatosan
rádöbbedni, hogy Selyempina faunája Susánka flórájából
ered, hogy Selyempina harsogó állatiassága Susánka szót-
lan erdejéből tör elő, és ekkor a tökéletesen valószerűtlen

nagyon is valóságos, mi több, igaz és valódi lett, hogy ugyanis Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy. Mert igaz, hogy Susánka, (a Zsigónál tett látogatását kivéve) csak egyik arcát fordította Zsigónk felé, tehát az öregedő kottatáros (és alkalmi sűgő) Selyempinával sosem találkozott, ám sűrűn randevűzött vele vicsorgásig fölhevült képzeletében, és az Agyközpont e délibábos képeket tanulmányozva fokozatosan rádöbbsent, hogy Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy, nem is elsősorban az erre célzó, utaló jelentések, hanem Zsigó bátyánk képzelődései okán.

És vadak, vérforralóak, a hörgésig sikamlósak voltak e képzetek, olyannyira, hogy Zsigónk a párnát harapta, bajszát marta átgondolásuk közben, és térde megolvadt, mikor az utcán járva megforgatott a fejében bizonyos testhelyzeteket, mondatokat, melyeket Susánka produkált a kegyetlen Selyempina képében. „Kérem a gecijét”, könyörgött példának okáért Selyempina, ha odatérdelt egy megtermett kan elé, hogy arcába veresse a forró cukrot. „Felszopom!” kiáltotta Susánka képében Selyempina, mikor lankadni érezte éppen soros partnere erejét. „Basszon föl a szívemig!” „Bassza szét a seggem!”, hörögte Selyempina oldalra libbentve Susánka ködmönkéjét, „kúrjon tajtékosra”, üvöltötte, miközben lábát a válláig emelte és szétfeszítette lukait, hogy mélyebbre hatolhasson belé az a vértolulások hímvessző. „Köpjön a számba”, lihegte Selyempina, hogy aztán ugyanazzal a nyállal nyalja ki hörgő partnere seggét. És mindezeket (és még oly sok ehhez hasonlót, úgymint például: „Kössön ki, aztán járjon rám!”; „Hadd legyen a svédasztala!”) elolvassa és kidülledt szemekkel átgondolva, különös érzés lepi meg az Agyközpontot. Mert a betervezett jelentések mindegyikében Selyempina magázódva szóló változatos méretű és szörzetű lepedőtársaihoz (bár kétségtelen, hogy Selyempina nem mindig ágyban fogadta magába borotvált ágyéka rajongóit, hisz némely jelentésírók vonatvécében, múzeumi toalettben, az utcán vagy a sírkertben, netán egy sötét lépcsőházban történt esemé-

nyeket is regisztrálni voltak kénytelenek). Olykor egyszerre kettőhöz (háromhoz?) is magázódva volt kegyes, és ez jéghideg rémülettel tölti be az Agyközpont vizsgálódásokra oly nyitott termet. Mert jól tudják e termekben, hogy Susánka mindig magázódva szólt Zsigóhoz, és az öregező kottatáros is magázta a lánykát, míg – az elképzelések szerint legalábbis – Selyempinát tegezte mindenki, és ő maga is tegeződve szólt mindenkihez. (És e mindenki alatt csakis ágypartnerek, testi bizalmasok értendők, mivel Selyempina kizárólag ágyban, testi mivoltában létezett, Selyempina ágylakó volt, mondhatni.) És akkor hát e magázódás most hódolat volt Zsigónak, szerelmi vallomás úgyszólván, melyet Susánka Selyempina képében hordott az öregező kottatáros (és alkalmi súgó) lába elé? Vagy bestiális aljasság, mellyel izgatni és megalázni akarta ekként öregező trubadúrját? Kérdések szólnak tehát ismét. És válaszok megint nem szólnak.

De most a megválaszolatlan kérdésektől és válaszoktól a kínban fetregő és kiszenvető Agyközpont merevgörcsében hirtelen megdermedt az Idő, jégbe fagyott, vagy forró mézbe fulladt, hogy aztán nagy csend támadjon, és ne moccanjon semmi mintegy félórán át. Hogy ennek múltán Zsigó, valamint Susánka történetének a csordultig feszült méhekből szertefröccsenő darabjai betérítsenek aztán mindent, be az utcákat, tereket, be a kávéházakat, italméréseket, bejzliket, be a Rézserpenyőst, a Dalszínházat, az állatkertet és sírkertet, lakásokat és odúszerű albérleteket, hogy rápermetezzenek a járókelők kalapjára, gallérjára, ingére, betömjék szájukat, eldugaszolják gondolatuk járásait, miközben valami zene szólt a föld alól, a felhőkből – Zsigó szerint tipikus c-moll. Sorsdöntő mozzanat: mert ez a mindent elárasztó epikus szenny, mely kéjes méz is egyidejűleg most az Agyközpont termeiből kihömpölyögve hirtelen visszaháramlott és -áramlott megteremtőjére, vagyis magára az Agyközpontra, más néven Zsigóra, aki-ben az Agyközpont rémülten ismeri fel önmagát a robbanás és dagályos áramlás e nevetségesen gyönyörteli – felsza-

badító! – pillanatában. Igen, Zsigó és az Agyközpont egy és ugyanaz, nézik egymást ijedten és szeretve; és hogy ez a felismerés az előbbi, netán az utóbbi agyából pattan ki, szökken szárba, virágzik fel, kér teret, annak nincs jelentősége, éppen a felismerés lényegi, megfellebbezhetetlen tartalma miatt. Nem volt menekvés, az Agyközpont pusztulása magával rántotta Zsigónkat is, fenntartva természetesen az utolsó lehetőséget, hogy Zsigó még ábrázolja önnön pusztulását, ennyi még kijárt az öregedő kottatárosnak, ezt aláírja és helyesli a szétrobbanó, lucskosan megsemmisülő Agyközpont. És persze ez a riadalom maga alá temette az utca meg a város banális világát ugyancsak, a robbanásban förtelmes száj tárul felt és e torok gurgulázva nyelte el a távolságtartás lehetőségét, nem volt itt már semmi más, csak Zsigó a maga szépen kidolgozott, agyközpontosított tébolyával.

Ment Zsigó, ment, lépegetett a fürdő felé és az önmaga által elszánt és kimódolt vége felé, és immár nem akadt oka, hogy Susánka (és Selyempina) közé odaiktassa a gondolkodó sejteket és jelentésírókat. Nem, már kéznyújtásnyira volt a vég, hiszen amikor Susánkában felismerte Selympinát, amikor Susánka mintegy leleplezte magát Zsigó gyermekkori ágyán ülve, ezzel egyidejűleg Zsigó önmagában is felismerte az Agyközpontot, márpedig ha elbeszélt és elbeszélő egybeesik, a történet fölzábalja önmagát. És véget ér. És ekként már mindegy is, mit engedélyez még az Agyközpont Zsigónak. Mert Zsigó kiszabadult a jelentések és jelentésírók ellenőrzése és irodalma alól és önmaga jelentésírója, önmaga szabad művésze lett véglegesen. És a c-moll is le-lankadott.

És e magányos, ám szabad művész, nem messze a Rézserpenyőstől most megállt, magához intett egy kocsit, és a városi fürdőbe hajtatott. Hátradőlve a pompás rugózatú ülésen Zsigó – miközben sietős ujjakkal végigzongorázott táskája tartalmán: bor, pohár, szivar, borotva, fürdőeszközök – az ablakon kinézve elégedetten konstataálta, hogy az Idő közben önmagába szállt, fölította magát, tébolya

alábbhagyott, megszűnt; az utcán, aranszínű őszen békésen peregtek tova a percek és velük egy ütemben, csendesen öregedtek a járókelők.

Belépve az előcsarnokba, családi kádfürdőt rendelt, privátszobát úgymond, magánkádát mondhatni, melyről már hallott rebesgetni a Rézserpenyősben és természetesen a Dalszínházban is. Ide vitték, a tehetősebbek bérelt kocsival ide hozták a lányokat vagy az éppen soros ideáljukat, ahogy ők nevezték az aktuális hölgyet. Megfordultak itt újságírók, mettfőrok, korrektorok, segédszerkesztők, tenoristák és kóristák. Az Agyközpontba, Zsigó agyába sűrűn beérkező jelentések szerint itt adta ki fölgülemlett nedvének jelentős részét a város bohémvilága, a zubogó víz elnyomta a kéjsikolyokat, el a hörgéseket, a lihegéseket, a cuppogásokat, nyöszörgéseket, el a felhevült hímek és nőstények buzdító, avagy egyenesen parancsoló, felszólitó mondatait, melyekkel durvább, erőteljesebb, gyengédebb vagy rafináltabb tettekre sarkallották partnereiket. A nagy szájú réz csapokból alázúduló különféle hőmérsékletű vizekben, a különféle nyílásokból előáradó és gőzökben, párákban és ködökben, e légnemű és folyékony elemekben, bennük és mögött és előttük szeretkeztek (bizonyos jelentésírók szerint jóval inkább basztak, de Zsigót már nem érdekli az Agyközpont) a Dalszínház jelesei és jelt alig hagyó egzisztenciái, olyanok, akik pezsgőt, olykor franciát is megengedhettek maguknak a medencében, és olyanok, akiknek csak valami repedtsarkúra futotta kocsisborral megöntözve, melyet a fokhagymaszagú fürdőszolga hozott a szemközti bejzliből, maga is már félig részegen. Néhanap iderendelt cigány hangászkarral is húzatták ezek a dalszínházi nekiszilajultak, pengett a cimbalom érce, zengett a „Csak egy kislány”, a magukat viccesebbnek tartó kóristáktól a „Majd alszom én...”, miközben a magukkal hurcolt, csatagosan fénylő női testek meg-megvillantak a kis fürdőszobához csatlakozó lépcsős izzasztószoba gomolygó gőzében. „Va-ló-ban szép ez a tör-té-net, lesz mit be-szél-ni a vá-rosban”, szótagolták egyre erősödő crescen-

dóban a szabadnapos kóristák, és meg-megcsapkodták a lépcsőn csúszkáló nővendégeik seggét. Csattogtak a bőrök. Nedves köd szitált az agyakra.

Zsigó belépett a mindedig csak hallomásból és képzelgésekből ismert privátfürdőbe és körülnézett. Szinte kis lakáska volt ez a kibérelhető magánfürdő; kétszobás, az előtérben asztal, szék, megvetett, patyolatfriss ágy, a másik teremben a gőzkamra. Zsigó csak bekukkantott ide, miután a fogason neveltetése szerint rendben elhelyezte ruháit. Nem érdekelte a gőz, nem gőzölni akart. Kilépní akart, mégpedig végleg. Vetkőződni kezdett.

Nyakig belemerülve a kis medence vizébe, Zsigó elnézte a két székkal ellátott fehér terítővel borított kis asztalt, a keményített lepedős ágyat, vagy inkább priccset – szinte csak egy doromboló házimacska hiányzott a teljes idillhez. Jó lenne ott ülni, borozgatva, és aztán feködni, gondolta Zsigó. Majd még egy szivar, az utolsó. És ekkor, félkábulatban ringatózva a forró elemben Zsigó bátyánknak megint eszébe jutott szinte összes Susánkához kapcsolódó emléke, de most végre külön látta őket, nem úgy, mint korábban az utcán, kibogozhatatlanul egymásba csimpaszkodva, egymást marva mintegy. Látta Susánkát fekete neccharisnyában a Rézserpenyősben, látta ropant tálcákkal megrakodva lebegni a vendégsereg kandi pillantásától kísérve, látta amint megáll, az ő, Zsigó törzsasztala mellett, és kislányos külsejéhez mérten túlzottan mély és kissé éneklő hangon életében először megszólítja: „Parancsoljon velem az úr!” A fürdővíz enyhén záptojásos illatát belelegezve látta most a lánykát kedves copfosan, szappanos kifürdöttségében, látta tányérokka egyensúlyozva ködmönkéjében, látta bort töltögetve, kenyeret szelve, látta virslit majszolva, látta a tűzoltólaktanya melletti olcsó szállásán kinyúlva a rossz rugójú ágyon, látta mindenféle helyzetben, többek közt úgy, ahogy egyetlen látogatásakor szinte elveszette gubbasztott a hatalmas fotelben, később Zsigó kamaszkori ágyán, gyertyafényben,

és pezsgőzött vele a hokedliről, miközben hallgatta Zsigó természeti jelenségként áradó mondatait. És aztán letépte álarccát; megnevezte és leleplezte magát.

Látta most Susánkát, a lánykát Selyempina képében és jelmezében, kiáltozva („Kúrjon a szívemig! Basszon erősebben!”), és lihegve („Kigúvad a szemem, ha belém veri...”), valamint lepedőtársait mórrikáló hangon ingerelve („Jaj, most nagyon meg leszek baszva!”). Hangzavar támadt ekkor, a visszhangos kisteremtől megsokszorozva. Selyempina (és Susánka) hangja elkeveredett a férfibuzdításokkal, parancsokkal. A hatalmas hangorkán aztán elült; nyugtalanítóan dübörgött a csapból a kádba a forró víz. Elég, gondolta Zsigó, eljött az idő. A kismedence mellé készített borotvát most kivette tokjából, végighúzta ujját a pengén, de persze azonnal elvágta magát, vére fonalasan lebegett a nyaka felé. A szappanos víz kellemetlenül csípett. Bosszantó. Aztán a vérzés elállt, mi mást is tehetett volna? A kottatáros ült és ült, a víz a nagyszájú rézcsapból hatalmas lendülettel dübörgött bele a kismedencébe. Belegondolt, hogy Susánka eltűnt a városból, és hogy Selyempinából csak egy szét-tépett bugyi maradt. „Vége tehát. Jól döntöttem”, gondolta és önelégülten elmosolyodott. „Végre egyedül vagyok. Magányos, de szabad. Zsigó vagyok, aki Agyközpont voltam. Oldok és kötök.” Felnevetett.

Még elült egy darabig, lógázta testét. Aztán kiszállt a vízből, elzárta a csapot, fürdőlepedőbe burkolózott, végigdörzsölte magát. Immár félszárazon („demi sec”, gondolta Zsigó) végigdőlt a kórházian kikeményített lepedőjű ágyon, ejtőzni akart még, de aztán nyugtalanul felugrott és belevetette magát az ugyancsak kórtermi fehérre festett karosszékre. Szivarra gyújtott, ült és pőfékelt; lassan száradt, komótosan. Nézte, hogy hörög le a medence vize, mintha a szappanhabos folyadékkal együtt ő maga és az Agyközpont gurgulázott volna bele a lefolyóba. Egy végső kurutty – üresen tátongott az ijesztőre mélyült kád. Zsigó kedves bőrtáskája felé tapogatózott, nagyszerű palackot vett elő, nemes nedűt, francia vöröset, Bordeaux egyik legizgalma-

sabb lányát, hozzá megfelelő mélységű öblös pohár is került. Korábban azt gondolta, az utolsó lesz, de most már tudta, hogy csak lassan a testtel. „Ünnep ez is, de másféle.” Kéjjel forgatta meg szájában az első kortyot; újabb szivarra gyújtott. A magasan vágott ablakon át beszivárgott az alkonyodó utca zaja. Lépések csoszogtak, emberek siettek hazafelé, és egyéb nagyon is emberi céljaik felé. A távolban meg mintha valami gyerekkórus próbált volna. „Este Rigoletto”, gondolta Zsigó. „Beülök a második felvonásra.” Már felöltözve szemlélődött, a bor is fogyóban. „Élek még. És élni is fogok. Ez a bor remek, és nagyszerűen szelelnék a szivarok ugyancsak!”

Felállt, elnyomta szivarját, egy kendővel gondosan kitörölgette, majd elcsomagolta a metszett borospoharat, kalapot vett, gondosan megkötötte sálját; a fokhagymaszagú fürdőszolgának fejedelmi borralalót adott. A márványlapokkal kirakott, üres fürdőfolyosón visszhangosan koppantak léptei, magányosan, de szabadon. „Még elértem a második felvonást.” És a lassan elhűlő utcán baktatva, beleszagolva a rókaszínű őszbe, megbámulva a teliholdat, egy kocsit leintve és hátradőlve a kényelmes ülésen, a Dalszínház felé haladva, már kissé érthetetlennek és enyhén operettízűnek tartotta a saját történetét indító mondatot, miszerint „hát vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult”.